

Els animals al parlar de Prasdip

Marta Rovira Garrido

Marta Rovira Garrido

Els animals al parlar de Pratdip

Tinet
www.tinet.cat

Primera edició en ePUB i PDF: novembre de 2012.

Aquesta publicació correspon al Treball de recerca de Batxillerat presentat per Marta Rovira Garrido en els seus estudis a l'INS Antoni de Martí i Franquès de Tarragona, el febrer de 2008.

La professora encarregada de tutoritzar l'alumna en la realització d'aquest treball fou Maria Mercè Sardà Pons.

Publicat a www.tinet.cat.

Distribució sota llicència "[Reconeixement – No Comercial – Sense Obra Derivada \(by-nc-nd\) 3.0 Espanya](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/)" de Creative Commons.

Índex

1. Introducció i metodologia.....	5
2. Localització geogràfica.....	12
2.1. Prasdip.....	12
3. Divisió dialectal.....	16
3.1. El català oriental i occidental.....	16
3.2. El català occidental.....	17
3.2.1. El català nord-occidental.....	19
3.2.1.1. Última concreció de la variant de l'indret en estudi.....	22
4. Converses, tria i anàlisi.....	25
4.1. Els informants.....	27
4.2. Camps semàntics.....	28
4.2.1. Quadrúpedes.....	28
4.2.2. Aus.....	53
4.2.3. Insectes.....	69
4.2.4. Rèptils.....	81
5. Conclusions.....	84
6. Bibliografia.....	86

1. INTRODUCCIÓ I METODOLOGIA

A finals del curs passat, amb l'eufòria d'estar acabant un altre curs, se'ns va presentar el que tots temíem però esperàvem, l'ocasió de buscar un tutor i començar a encaminar el que seria el nostre treball de recerca. Al principi, tenia molt clar que havia de treballar algun tema relacionat amb l'anglès, però no literari, sinó lingüístic; ja que en el futur vull cursar la carrera de filologia anglesa. En aquest enfocament, però, cada vegada hi trobava més dificultats, com el fet de no tenir un nivell suficient, al meu parer, com per treballar la llengua anglesa, des d'un punt de vista científic, i pel motiu de ser nova en un institut tan gran com el Martí i Franquès, en què no coneixia prou bé els professors com per a demana'ls-hi que em portessin el treball, amb plena confiança.

Les dificultats, però, s'han de vèncer i enfrontar-t'hi de cara, i per aquest motiu, vaig pensar en treballar la llengua anglesa, però escrivint el treball en català; fet que no tenia gaire sentit, ni era coherent amb les conclusions a què volia arribar; així doncs, el meu projecte es va quedar en això, en projecte.

Tot i això, volia seguir treballant sobre una llengua, però quina i per què? Vaig pensar diversos possibles treballs, però a la fi, em vaig inclinar per aquest que aquí trobem. Des de ben petita, quan pujava al poble, a Pratdip, i

sentia parlar la gent, notava que el català que parlaven no era el mateix que jo parlava a Tarragona, i sempre m'havien cridat l'atenció totes aquestes diferències, tant de lèxic com de fonètica, que ens separaven tot i estar, relativament, a prop. L'oportunitat que se'm brindava era la millor per descobrir el parlar del meu poble, al que tant afecte tinc i on he passat tant de temps.

Així va ser com em vaig decidir a estudiar la parla de Pratdip.

Ja tenia el tema, però no tenia encara un tutor/a. Aleshores vaig pensar en la professora M. Mercè Sardà, que coneixia el poble i es trobava al departament de català; i tota decidida em vaig dirigir a preguntar-li i ella, després d'escoltar la meva proposta, va accedir-hi.

A partir d'aquell moment, el meu treball ja estava engegat, i calia trobar el mètode a seguir per a realitzar-lo. En primer lloc, calia dur a terme una sèrie d'entrevistes a la gent del poble, ja que era d'on extrauríem els resultats i, per tant, en les que es fonamentaria el treball. La qüestió era com podíem elaborar una entrevista lèxica, si no en tenia el suficient coneixement. La tutora em recomanà l'*Atlas Lingüístic del Domini Català. Qüestionari* editat per l'Institut d'Estudis Catalans; d'on havia d'extreure les paraules i els camps semàntics relacionats amb el poble. Així doncs, em vaig posar a treballar, i vaig elaborar una extensa llista de totes les paraules dels camps semàntics relacionats amb l'indret, ajudada, també, pel llibre escrit pel dialectòleg Pere Navarro, *Els Parlars de la Terra Alta*, per a l'estudi del qual també havia realitzat un qüestionari. Però, la llista era massa llarga i la professora Mercè Sardà va

trucar el professor de filologia catalana de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, el senyor Pere Navarro.

Aconsellada per ell, vaig centrar la meva entrevista en un sol camp semàntic, ja que no gaudia del temps necessari per a fer una entrevista tan extensa com la que jo tenia preparada, que tocava tots els camps. Així vaig escollir els animals, que el mateix professor Pere Navarro m'havia aconsellat, ja que donava molt de joc de mots diferents de l'estàndard. Una vegada vaig tenir configurada l'entrevista, elaborada a partir de la part dels animals que ja tenia extreta dels llibres citats anteriorment, i d'imatges extretes d'Internet a fi d'utilitzar menys formules verbals i, no influenciar, així, la persona entrevistada, amb el dialecte estàndard; vaig anar a veure al professor de la Universitat Rovira i Virgili, en Pere Navarro, qui va donar el vistiplau a l'entrevista; i a qui va ser possible preguntar-li alguns dels dubtes que se m'havien plantejat fins aleshores.

Poc a poc, el treball anava prenent forma i va arribar el moment de passar les entrevistes. Els informants van ser seleccionats per a què es recollís la màxima informació possible, i se'ls va passar l'entrevista amb una presentació amb *Power Point* per tal que anessin passant les fotografies i poguessin ser vistes amb més nitidesa i claredat. Al costat, s'anaven apuntant les respostes, que també eren enregistrades al mateix ordinador. Arribats a aquest punt es plantejà el primer problema: l'àudio no gaudeix d'una bona qualitat a causa d'una falta de previsió, ja que quan es van fer les proves per si se sentia bé o no, no es va tenir en compte que la gent gran, és a dir, els entrevistats, no tenien la veu tan forta com la meua o la d'una persona més jove. D'altra banda, cal destacar també, que tot i buscar-ne solucions, amb

programes per a millorar-ne la qualitat, no s'ha pogut millorar-la gaire.

Tot fent les entrevistes, que tenien una durada aproximadament de dues hores, els entrevistats, tots gent coneguda, alguns, molt amics de la família, i d'altres familiars, sempre explicaven les seves històries de la infància i la juvenesa, totes, és clar, portades com a conseqüència de l'entrevista; fins i tot, hi va haver un entrevistat, molt amic de la família, que es va emocionar.

Em va gratificar molt el fet que se sentís orgullós de l'entrevista. D'altres entrevistats també tocaven temes molt diversos, des d'economia fins a política, passant per totes les situacions viscudes en el nostre caòtic món, molt diferent del de la seva infantesa i joventut; i del caos del qual volen que en siguem conscients. Per tant, les entrevistes es transformaven en xerrades interessants, sempre seguint, això sí, l'ordre d'aquesta.

Els resultats s'anaven fent palesos, i mentre es duïen a terme les entrevistes, només al cap de setmana, quan als entrevistats i a mi ens anava millor; anava llegint i extraïent la fonètica que el dialectòleg Daniel Recasens va deixar escrita en el seu estudi; tot i que, va ser una feina feixuga per la mala organització dels apartats del llibre *La parla del Camp de Tarragona*, ja que comentava el parlar de tot el Camp (Baix Camp, Alt Camp i Tarragonès), i s'havia d'extreure, només, el que recollia, concretament a Pratedip.

Un cop vaig tenir la informació només em calia posar-me a escriure, en primer lloc, vaig estructurar el treball, que consta de tres parts:

- Una localització geogràfica,
- Una introducció dialectològica,

- I, la part pràctica, centrada en els resultats obtinguts.

A la primera part, se situa el poble en el seu emplaçament entre les dues valls, la de la Dòvia i la de Santa Marina, i entre els dos afluents del Llastres, el barranc de la Nevera i el de la Dòvia. A més, també s'indica el nombre d'habitants, l'altitud, la principal font d'ingressos, i es fa una breu referència a les obres artístiques que conté, sobretot, d'arquitectura, i a la llegenda de la qual es creu que prové l'etimologia del topònim.

Aquest apartat és molt important ja que Prasdip és el gran desconegut, poca gent té constància de la seva existència, sobretot pel fet de trobar-se amagat entre les muntanyes de les serres que l'envolten tot. Aquest va ser un altre dels motius pel qual em vaig decidir a fer el treball, per donar a conèixer un indret tan desconegut.

La segona part és la més teòrica, i en ella es proposa un passeig des de la divisió entre els dos dialectes catalans, l'occidental i l'oriental passant per les característiques del dialecte occidental i les del nord-occidental, fins a arribar a concretar en l'indret en qüestió amb les característiques pròpies respecte del Camp de Tarragona, ja que es tracta d'un parlar de transició, extrems de l'estudi realitzat pel senyor Recasens.

Finalment, l'última part del treball inclou els resultats de les entrevistes que aporten tota l'anàlisi posterior de les taules en què s'organitzen els resultats per camps semàntics. Abans de les taules, es presenta una breu introducció sobre el mètode seguit a l'hora d'elaborar les entrevistes i altres vicissituds relacionades amb elles. A continuació, per altra banda, hi ha una explicació de cada taula, ja que es comparen els resultats obtinguts amb la

variant estàndard; i una divisió dels mots que presenten una major rellevància, en tres grups, segons si la importància rau en el seu significat, comparat, aleshores amb el *Diccionari català-valencià-balear* d'Alcover-Moll, en la fonètica o en si han rebut influències del castellà. A més, es realitza una comparació entre el lèxic recollit pel dialectòleg Daniel Recasens en el seu estudi de la parla del Camp, concretament, amb el lèxic recollit a Pratedip; i els resultats obtinguts a través de l'entrevista realitzada per a aquest treball.

En els annexos, última part del treball, hi apareix l'entrevista realitzada, important per poder observar perquè s'han recollit els resultats exposats i si hi ha hagut algun error en la seva realització; així com també els àudios, recollits en un CD.

En aquest treball, doncs, es pretén demostrar que el poble de Pratedip gaudeix d'una riquesa lèxica donada en els diferents dialectes que es tenen bastant oblidats, ja que ha pres molta importància la variant estàndard; i deixar constància que en els territoris de parla catalana hi ha indrets tan curiosos en la seva parla com el que aquí s'analitza i que no se'ls dona la importància que, crec, haurien de tenir; ja que la seva distinció rau en el fet que són parlars de transició.

Per últim, agrair la seva tutoria i el seu suport a la professora Mercè Sardà, i l'ajut rebut de part del professor de filologia catalana de la Universitat Rovira i Virgili, Pere Navarro; el suport moral i la paciència dels meus pares i la meva germana; l'ajut prestat pel meu padrí i la meva tieta; els ànims i també el suport i l'ajut d'unes exprofessores, sobretot per intentar millorar la qualitat de l'àudio; a tots els entrevistats, per haver

accedit a ser entrevistats durant dues hores, però sobretot, a un en especial que, tot i patir una forta malaltia, com és el càncer, va accedir, del llit estant, que anés a visitar-lo i a fer-li l'entrevista; i, agrair el suport de la meva família, i les hores que m'han fet companyia.

2. LOCALITZACIÓ GEOGRÀFICA¹

2.1. Prasdip

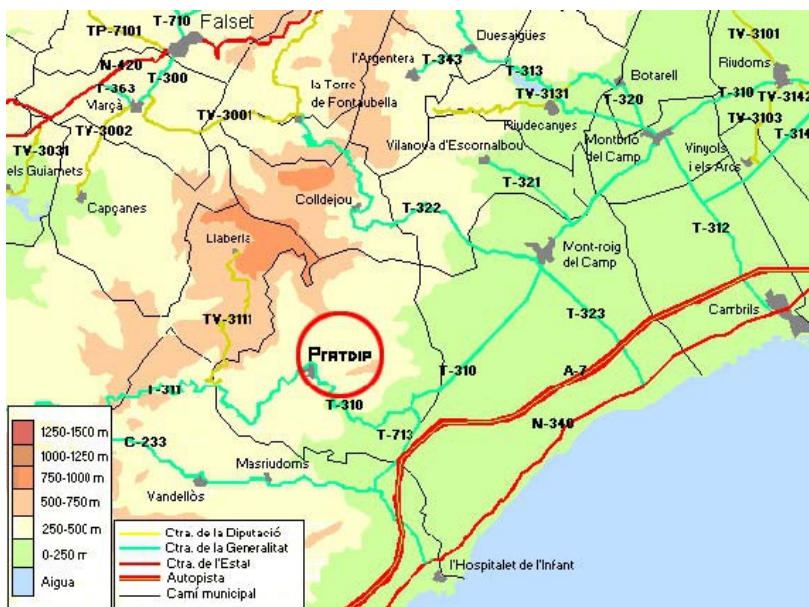
Prasdip, municipi de Catalunya, es troba emplaçat al Camp de Tarragona, concretament al sector sud-oest de la comarca del Baix Camp, al límit amb la Ribera d'Ebre. Situat a la vall del barranc de la Dòvia i la de Santa Marina, que conflueixen sota el poble, està delimitat al sud-est per la serra de Llaberia, que conté la muntanya més alta del municipi, Mont-redon, amb 862 m; i, per altra banda, el punt més baix es troba a 100 m, vora el riu de Llastres, que sorgeix de la unió del barranc de la Nevera i del barranc de la Dòvia, entre els quals hi ha situat Prasdip. Aquest límit sud-oriental també separa la població de Prasdip de la de Vandellòs amb la serra de Santa Marina, unida amb la de Llaberia pel Coll Roig. El poble es troba en un turó a 245 m d'altitud i és el cap de municipi i, per tant, concentra la major part de la població, ja que el municipi també inclou la urbanització de "Les Planes del Rei".

L'extensió del terme és de 36,7 km², es tracta d'un terreny abrupte i esquerp, que integra algunes coves importants,

---

¹ Part de la informació d'aquest punt ha estat extreta dels llibres següents: Grup cultural, *Prasdip. "Imatges pel record"*, pàg. 18, 35-37; La Vanguardia, *Catalunya poble a poble. Tots els pobles, viles i ciutats de Catalunya. Païls-Renau*, pàg. 124.

com la cova de Pratdip o la de la Muntanya Blanca; però que ha estat vençut per la construcció, així com també pel conreu. El municipi és conegut per la gent i els pobles de l'entorn, com *El Prat*, i els seus habitants, que constitueixen una població, al 2005, de 692 hab., són anomenats pel gentilici *prattedipencs* o *prattedipenques*.

Avui dia, l'agricultura continua sent la principal font d'ingressos, encara que, com ja s'ha citat abans, el terreny és abrupte i esquerp, fet pel que hi ha poc terreny conreable. El 80% del territori muntanyós el configuren garrigues, pasturatges, bosc i roquissers. Aproximadament, hi ha 12ha de conreu de regadiu dedicades als horts familiars; però la principal part dels conreus són de secà, que inclouen avellaners, la majoria,

ametllers, garrofers, oliveres i pomeres, aquestes últimes en menor nombre. La vinya gairebé ha desaparegut, i només en queden algunes restes dedicades al consum familiar.

La població descrita, però, no només consta de terreny de conreu i agricultura, sinó que també hi ha ramaderia, únicament testimonial, i cria d'aviram, porcs i conills.

Entre els edificis més emblemàtics es troben l'església parroquial de La Nativitat de Nostra Senyora, d'absis i portalada romànics, i de volta gòtica; les restes del castell, que es troba dominant el poble, o les de la muralla i les antigues torres com la del Capet, antigament utilitzada com a presó. Sota el castell, encara hi ha el molí de més Amunt, d'estil gòtic. Un punt d'importància perquè la tradició continua avui dia, és el rentador, que es va construir als anys 20 on ara es troba la cooperativa; però abans de la Guerra Civil, se'n va construir un altre a l'entrada del poble, sobre un petit rentador on es rentava la roba dels malalts. La teulada actual es va construir als anys 40 i 50. La importància rau en la tradició d'anar a fer la bugada, que encara es conserva, i perquè sempre ha estat un dels punts del poble on més tertúlies s'han fet.

Als afores del poble, a 4 km, hi ha el santuari de Santa Marina, un edifici del segle XIX, envoltat de xiprers on brolla una font l'aigua de la qual ha estat considerada, des de temps immemorials, curativa. El retaule de l'altar era barroc, però va ser destruït l'any 1936, i datava de l'any 1760 i estava envoltat de quatre tapissos que representaven la vida de la Santa. Santa Marina ha despertat des de sempre, molta devoció tant a la gent de Prasdip com a les de les rodalies, fet observable als aplecs, que es feien i es fan el 18 de juliol per celebrar la festivitat

de Santa Marina. Actualment, compta amb un espai per l'acampada i el lleure; i s'han iniciat les restauracions de les pintures de l'interior de l'ermita.

Finalment, cal destacar que la etimologia del mot *Pratdip* prové del preromànic, segons Coromines, tot i que també existeix la llegenda que, als voltants de Pratdip, vivien uns gossets, anomenats dips, de color fosc, que de vegades seguien els traginers durant la nit, i aquells homes, només podien distingir entre la foscor uns ulls ferotges que els escodriyaven. D'altres vegades, provocaven desgavells entre el bestiar i es limitaven a veure la sang de les víctimes, aquest fet els va donar la fama de vampirs que conserven avui dia. D'aquest fet provindria el nom de Prat-Dip, tenint en compte que pels àrabs, que també arribaren al municipi, dip, vol dir gos salvatge. Però, probablement, tal com diu el lingüista Coromines, el topònim *dip*, prové de l'iber i vol dir aigua abundosa, fent referència a la del poble.

3. DIVISIÓ DIALECTAL²

3.1. El català oriental i occidental

La llengua catalana presenta dues variants geogràfiques: el català oriental i el català occidental. Els factors que han determinat aquesta partició són variats, però Milà i Fontanals ja l'any 1861 va establir un criteri general de divisió. Segons ell el tret diferencial més característic entre aquestes dues grans variants es basava en el tractament de les vocals en posició àtona. Així doncs, en el bloc oriental la **a** i la **e** àtones es neutralitzen en [ə] i la **o** àtona es tanca en [u], mentre que en el bloc occidental no es produeixen ni la neutralització ni el tancament.

No hi ha una línia de separació clara entre tots dos blocs. Tal com es pot observar a la il·lustració següent, la frontera entre ells es mostra amb una isoglossa més o menys ondulada que va d'Andorra al sud de Tarragona.

El pas d'un bloc a l'altre es fa per mitjà d'àrees de transició, zones que es caracteritzen pel fet de coexistir

---

² Part de la informació de tot aquest punt teòric ha esta extreta dels llibres següents: J. Veny, *Els parlars catalans*, pàg. 13-28 i 120-150; Porredon, Romi.-*De llevant fins a ponent. Els parlars catalans*, pàg. 9-16; Alegre, M.-*Dialectologia catalana*, pàg. 174-180; i els llibres de text: Armengol, R.; Comet, M.C.; Freixes, A.; Hurtado, H. i Pau, G.-*Llengua catalana i literatura* 2, pàg. 288; Ponsatí, A.M. i Silvestre, E.-*Llengua catalana* 2, pàg. 256-270 i Alegre, M.; Bartra, A. i Lorente, M.-*La llengua i els parlants*, pàg. 56-59.

trets, més o menys oposats, de les dues grans variants. En aquestes zones dialectals hi ha àrees menors delimitades per algun tret particular, inexistent en l'àmbit més general del qual formen part, per això aquestes maneres de parlar diferents són el que s'anomenen subdialectes i que en el cas del nord-occidental s'especificaran a continuació.

3.2. El català occidental

A partir de la divisió abans mencionada, trobem que els territoris compresos dins el bloc occidental són: les conques del Segre, amb els seus afluents, i de l'Ebre; és a

dir, des de l'Oest de la línia que baixa des de la conjunció d'Andorra amb la Cerdanya fins a prop de l'Hospitalet de l'Infant, el català occidental s'estén per tot el territori esmentat abans, les terres de l'Ebre i del País Valencià.

Les característiques generals del dialecte occidental català són:

Pel que fa a fonètica:

- Distinció a/e àtones: home [ɔme], dona [dɔna], neteta [netéta].
- Distinció o/u àtones: carro [kárro], mular [mulá], molar [molá].
- Ē/Ī llatines presenten sempre /e/: CĒPA > ceba > [séβa].
- Ū breu llatina = /u/: IŪNCU > jonc > [ú]. • -GUA /-QUA solen mantenir-se: [ájɣwá], [páskwa].
- GUA-/QUA-tònics també es mantenen: [gwájta].
- Manca de iodització: OC(U)LU > ull, PALEA > palla, REG(U)LA > rella.
- /ʃ/ segregada de iod: caixa > [kájʃa].
- Manca de reforçament: coru > [kɔr], maru > [már].
- Nasal adventícia: llangost, llangosta, mangrana.
- Mantenen la nasal: HOMINES > hòmens
- Desinències -o, i -e a la 1a pers. Pres. ind.: [káŋto] > nord-occid., [káŋte] > valencià.
- Formes plenes: me, te, se, nos, vos.
- Incoatiu en -IX/-ISCA: prodrix, podrisca.

Pel que fa a la morfologia: Finalment, pel que fa lèxic:

- Lèxic específic: espill, xic, corder, melic, moixó/pardal, bes, cometa/milotxa, roig, bou, llima/llimó, hedra.

3.2.1. El català nord-occidental

Dins el català occidental trobem una variant que ocupa bona part del territori de parla catalana. És el nord-occidental que comprèn tant àrees de la Catalunya Vella, com les comarques de la Ribagorça, el Pallars, l'Alt Urgell, i la meitat occidental del Solsonès; com àrees de la Catalunya Nova: les comarques de la Segarra, l'Urgell, el Pla d'Urgell, el Segrià, les Garrigues, el Priorat i el Baix Cinca. A més, en aquesta variant, també s'inclouen les terres més properes a l'Ebre, és a dir, la Terra Alta, el Matarranya, el Baix Ebre i el Montsià, que són considerades una gran àrea de transició entre el català nord-occidental i el valencià. Finalment, dins d'aquesta subdivisió de dialectes, trobem el Principat d'Andorra.

A la il·lustració següent es mostra la localització geogràfica del català nordoccidental i els subdialectes que el formen.

Cal destacar, arribats a aquest punt, que el territori que ocupa la parla catalana nord-occidental té com a centre important, pel que fa a nombre d'habitants, la ciutat de Lleida amb aproximadament 600.000 residents. Al llarg de la història, aquesta àrea lingüística ha sofert moviments migratoris de la població, així les zones muntanyoses s'han anat despoblant en benefici de les planes regades pel Segre i el canal d'Urgell. L'única comarca que ha incrementat la seva població ha estat l'Alt Urgell. La llengua hi gaudeix d'una vitalitat destacable,

tot i la minva i l'envelliment de la població d'alta muntanya, com s'ha citat abans.

Les característiques més generals que defineixen la varietat nord-occidental són les següents:

Pel que fa al vocalisme:

- Set vocals en posició tònica: [a], [ɛ], [e], [i], [ɔ], [o], [u].
- Sis vocals en posició àtona: [a], [ɛ], [e], [i], [o], [u].
-Distinció de a/e: *pera/Pere*. -Distinció de o/u: *pontet/puntet*.
- Articulació de les *a* àtones finals en [ɛ]: *rosa, balla*.
- Les vocals e/o obertes en d'altres dialectes, es fan tancades: *francés, pera*.
- Tendència a articular *a* les *e* inicials travades: *anciam, ascala, astiràs*.
- Tancament de la *e* en *i*: *sinyor, ginoll, préssic, minja*.

- Diftongació de la *o* àtona inicial: *aubert, aurella*.
- La *l* en síl·laba inicial travada es pronúncia *u*: *aufals, aubergínia*.

Pel que fa al consonantisme:

- Manca de iodització.
- Africació de la *x* inicial i post consonàntica [tx]: *txocolata, gantxo*.
- Articulació de la *i* davant fricativa palatal en casos com: *coixa* [kóiʃɛ].
- Palatalització del grup *-in-*: *feina* [féɲɛ] *boina* [bóɲɛ].

Pel que fa a la morfologia i a la sintaxi:

- Pervivència de l'article arcaic masculí: *lo/los*.
- Desconeixement dels articles personals: *en/na*.
- Possessius femenins: *meua, teua, seua*.
- Plurals plans etimològics en *-ns*: *jóvens, hòmens*.
- Forma plena dels pronoms personals àtons: *mos* (llegirem (ens llegirem)).
- Flexió completa d'alguns adverbis i determinants invariables: *prou/prouta/prou/proutes*.
- Alternança del gènere en sufixos *-aire/-ista*: *artiste/artista, xerraire/xerraira*.
- Desinència *-o* de 1a Pers. Present Ind.: *estimo*.
- La pronúncia *-e* a la 3a Pers. del singular d'alguns temps: *cante* (present)/ *volie* (imperfet)/ *collirie* (condicional).
- Caiguda de *v* i de *i* en la desinència de l'imperfet d'indicatiu: *treballe, fee*.

- Incoatiu en *ix*: *amanix, servix*.
- Auxiliaritat del Present de Subjuntiu en *-o*: *jo/ell canto, tu cantos, ells cànton*.
- Formes auxiliars peculiars: *vai, hai, ham, hau*.

Pel que fa al lèxic:

- Es troben coincidències amb el valencià i el balear per la tendència a mantenir *arcaïsmes*.
- Un seguit de mots propis del nord-occidental: *Arena* (sorra), *padrí* (avi), *sarpata* (grapata), *silló* (càntir), *vànua* (vànova).

3.2.1.1. Última concreció de la variant de l'indret en estudi

Aquest treball se centra en el dialecte que es parla a Pratdip, població de la comarca del Baix Camp i, per tant, un nucli rural que forma part del Camp de Tarragona, però pel fet que es troba situat en una àrea de confluència entre els dos grans blocs fa que a diferència de la resta de zones del Camp de Tarragona en què es parla el català oriental, concretament a Pratdip es parli el català occidental. Experts dialectòlegs d'arreu el defineixen com una parla de transició entre l'oriental i l'occidental i, especialment, Daniel Recasens ho confirma (cito textualment)³: “Una anàlisi de la frontera divisòria entre els blocs dialectals oriental i occidental permet de considerar Vandellòs i Pratdip com a poblacions de parla occidental...”.

---

³ RECASENS, Daniel. *Estudi Lingüístic sobre la parla del Camp de Tarragona*. Pàg. 273.

Segons la informació aportada per aquest dialectòleg, les variants pròpies de Pratedip respecte a la parla del Camp de Tarragona són:

1. Evolució d' **-A** a **ε** enlloc d' **a**. L'oposició de gènere s'estableix, doncs, entre *-e* (masculí)/*-ε* (femení). Ex.: el mestre/la mestr[ε].
2. Ús exclusiu de l'article *lo, los*.
3. Ús del pronom personal de segona persona del singular *vos* com a fórmula de respecte.
4. La forma plena de primera persona del plural és *mos* (NOS).
5. Reforçament de primeres persones del singular per mitjà de consonant velar [k]. Ex.: *òmplic*.
6. Desinència *-e* de primera persona del singular del present d'indicatiu.
7. La presència de desinències *-i* en l'imperfet de subjuntiu és quasi

absoluta: *collissi*. Variants occidentals que es troben a la parla del Camp de Tarragona i es poden localitzar en la parla de Pratedip:

1. Conserven timbre originari [a] (oriental [ε]) les formes verbals següents: *jaure, llança, tanca, xarra*.
2. Ascensió vocàlica en el cas de sufixos *-ĬCUS, -ĬNE, -ĔLLU, -ACU, AGU*. Ex.: *màrfiga, aixàviga*.
3. Solucions dissimilades corresponents als grups originaris E pretònica – O tònica, O tònica – E posttònica. Ex.: *redó*.
4. Palatalització de vocal pretònica. Ex.: *ginoll* (GENUCULU), *siroll*.

5. Diftongació de vocal velar llatina en posició absoluta. Ex.: *aulor, aumit*.
6. Manteniment de l'oposició fonològica /b/ -/v/.
7. Pervivència de fricatives palatals reforçades amb iod i d'afriques palatals originàries: *caixa*.
8. Plurals en *-ns* en proparoxítons. Ex.: *hòmens, jòvens*.
9. Ús de formes pronominals plenes: *me, te...*

4. CONVERSES, TRIA I ANÀLISI⁴

La part més pràctica d'aquest treball està basada en una sèrie d'entrevistes que consten de diverses fotografies i preguntes que van ser passades a través d'un programa informàtic de presentació (Power Point).

Aquesta entrevista va sorgir després d'elegir el camp semàntic sobre el que es basa el treball. Aconsellats pel professor de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, Pere Navarro, es va elegir el camp semàntic dels animals. Va recomanar treballar aquest camp, perquè era el que donava més joc a l'hora d'aconseguir lèxic propi del territori en què ens centrem.

L'entrevista va ser configurada a partir del lèxic animal extret dels llibres *Atles Lingüístic del domini català. Qüestionari* i *Els Parlars de la Terra Alta*. Tot seguit van ser buscades les fotografies amb què es podien identificar, totes a través d'Internet.

Pel que fa a les persones que van ser entrevistades, es va fer una selecció tenint en compte l'àmbit més conegut en

---

4 Per a elaborar aquest punt pràctic, pel que fa a les comparacions, definicions i elaboració de l'entrevista, s'han utilitzat els llibres següents: RECASENS, Daniel *op.cit*; NAVARRO, Pere, *Els Parlars de la Terra Alta. 1. Estudi Geolingüístic.*, pàg. 217-220, 221-225; BARGADIT, A. M^a., PONS I GRIERA, L., VENY, J., *Atles Lingüístic del domini català. Qüestionari*; ENCICLOPÈDIA CATALANA, *Gran Diccionari de la Llengua Catalana en línia (DDAA)*; ALCOVER, A. M., MOLL, F. B., *Diccionari català-valencià-balear en línia*; PEY, S., *Diccionari de sinònims i antònims. Amb vocabulari de Barbarismes*.

cada cas. Segons el dialectòleg Daniel Recasens les entrevistes havien de ser passades a persones nascudes al poble en qüestió, de pare i mare naturals del poble i, en cas d'estar casats, que el marit o la muller fossin també naturals de l'indret. L'entrevista s'havia de passar en tota la seva extensió, i no pas seleccionar-ne parts, a tots els informants. Finalment, en començar l'entrevista, se'ls havia de preguntar tota una sèrie de dades personals que es mostraran més endavant.

A continuació es presentaran els quadres en què es reflecteix el buidatge de les entrevistes. S'ha fet seguint els criteris següents: totes les paraules han estat classificades i agrupades en camps semàntics segons les característiques dels animals; els quadres consten de dues columnes en què es divideixen les paraules de la manera següent: en la primera columna es recullen les paraules estàndard sobre les que s'ha format l'entrevista, i en la segona es recullen les variants de cada una d'elles, especificant al costat amb una lletra l'informant que ha dit la variant en concret; es destaca, també, en un color diferent la variant més repetida, excepte en els casos que hi hagi dos o més mots amb el mateix nombre d'entrevistats que l'han contestat. Dins de cada camp semàntic, si es considera oportú, s'especificaran d'altres mots i expressions referides a d'altres conceptes, ja siguin relacionats amb els sons propis de cada animal, indicacions o maneres de cridar els animals, fems... Cal esmentar que en el cas dels sons dels animals, els entrevistats van contestar només l'acció, però en els quadres també s'inclou el so, ja que és fàcilment deduïble de la forma verbal que els informants van citar. També és important fer menció que no tots els informants varen contestar a totes les preguntes, bé perquè no les sabien o

bé perquè en aquell moment no els sortien les paraules demanades; a més, s'observa que en moltes de les paraules estàndard s'han recollit diverses variants, algunes d'elles no concorden amb la paraula de la variant estàndard, però d'altres sí, i en aquest cas en podem trobar amb dues variants possibles.

4.1. Els informants

Les persones que foren entrevistades han estat marcades al buidatge amb les inicials dels seus noms o renoms, de manera que en les taules posteriors es troben les variants seguides d'un conjunt de lletres majúscules que ens indiquen les persones de les quals s'ha recollit la variant esmentada. Seguidament es mostren les dades que corresponen a cada una de les persones entrevistades i la lletra amb què s'identifiquen.

Informant A

Nom i cognoms: Anton Rovira Figueres.

Natural de : Pratdip.

Edat: 75 anys.

Ofici: agricultor i conductor de camions.

Informant M

Nom i cognoms: Maria Sabaté.

Natural de: Pratdip.

Edat: 72 anys.

Ofici: Mestressa de casa.

Informant S

Nom i cognoms: Josep Coll Vidal.

Natural de: Pratdip.

Edat: 61 anys.

Ofici: Pastor.

Informant J

Nom i cognoms: Joan Escoda Pallerola.

Natural de: Pratdip.

Edat: 81 anys.

Ofici: N'ha tingut diversos, l'últim fou paleta. Ara, retirat.

Informant C

Nom i cognoms: Ma. del Carme Estalella Fortuny.

Natural de: Pratdip.

Edat: 79 anys.

Ofici: Mestressa de casa.

4.2. Camps semàntics

4.2.1. Quadrúpedes

Estàndard	Variants dialectals
PORC	tocino (A, M, S, J, C)
PORCELL	mamelló (A, J, C), tocino (M), gorri (S)

VERRO	verro (A, S), tocino (M, C), mascle(J)
TRUJA	verra(A, M, S) o verres (J, C)
TRUJA MOGUDA	anar en cel (A, J), anar calenta (J), anar moguda (J)
COBRIR LA TRUJA	Saltar-la (A, S), fer fenyà (M), apregar-se (J), muntar-la (C)
PARIR	Criar (A, M,S,J,C), prenyada (S) i la placenta(J)
MORRO DEL PORC	Morro d'en porc, lo morro (A, M, J), cap del tocino (S)
FURGAR	Furga (A, C), bufen (M), llaura (S), esmorrar (J)
OBI	Pastadora (A, M), pastera (M), carretilla (S), remolc (J)
CALDERADA	fer les calderes (J), fan la matança (A), fan lo mandongo (M), lo puxero (S), cuinar les botifarres (J), botifarres a les calderes (C)
MANADA DE PORCS	ramat de tocinos (A, M, S, C), arroplegades (J)
MATADOR	matarife (A, S), lo que mata (M) matador (J), escorxador (C)
MATANÇA DEL PORC	mança (M, S, J, C)
GANIVET AMB QUÈ ES MATA EL PORC	gavinet (A, C), gavinet burxat al porc (M), ganxo i gavinet (S), gavinet per punxar-li el coll (J)
PEDRA TOSCA	tosques (A, S), tosques i aigua calenta/tèbia(M, J), gavinets (C)
BUDELLS	budells (A, M, J, C), menuts (S)
ENTRANYES	ventresca (M, C), panxa, feixures (A), carn (S), butifarres (J), llomillo (C)
LLOM DEL PORC	llomillo (M, S, J, C), llom (A, M)
LLARD	segí (A, S, C), greix (J)
LLARDONS	llatons (M), segí dolç (S), greix sec (J)
TENDRUM	aurella (A, M, S, J, C)
BUFETA	bufa (M, S, J), bufeta (A)
ARRACADES	arracades (M, S, C), galtes (A), papada (M), gargamellons(J)
SOLL	corral (M, S, J, C), grangeta o la soll (A), porquera(J)

PERNIL	cuixot o cuixa (A, M, S, J, C), pernil (A, M, C)
PERNIL DOLÇ	pernil dolç (A, S, J, C), pernil cuit (M)
CANSALADA	cansalada (A, M, S, J, C), cansalada virada (A), cansalada magra (J)
PAPADA PORC	papera (A, S), papada (M), galteres (J), vena del coll (C)
SALMORRA	en sal (S, C), cobert de sal (J), sal en un rebosc (A), salmorra (M), cobert de pedres (J), amb lo greix i es penjava (C)
SALADOR	salador/a (M, S), l'ama de la casa (J), l'ama (A), persona de casa (C)
COTNA	cornes (A, S, J, C, M)
LLONGANISSA	llangonissa (A, M, S, J, C)
GRUNYIR	xillar (M, S), ronca (J), gruny (C)
GRUNY	xill (M, S), ronc (J), gruny (C)
ARRUIXAR (manera de cridar el porc)	coxo, coxo!/cox, cox, cox! (M, J), amb una verga s'espeny (M), tocino (S), s'arruixen (J)
FURA	fura (A, M, S, J, C)
GOS	gos (M, S, C), gos perdiguer (A), gosset (J, C)
GOSSA	gossa (A, M, C), gos (S)
CADELL	cadell (A, S, J, C), catxorros (M), gosset (C)
GOSSA MOGUDA	va bona (A), va calenta (S), va moguda (J)
GOS RABIÓS	rabiós (A, M, S), no te'n fiïs! (J), estar enfadat (C)
ATIAR UN GOS	amb ell petit! (A, S, J), cridar (M), amb ell, amb ell! (se li dóna ànimo) (C)
GOSSET	gosset (C, J), cadell (A, S, J), catxorro o catxap (M)
GOSSÀS	gossots (A), gos més gros (M), grossos o adults (S), gos (J), gossos (C)
CUA	coa (A, M, S, J), cua (C)
BORDAR	ganyola (M, S, J), borna (A), lladra (M), pantaix (S), ensuma, aulora, ronca (C)
GAT	gat (A, M, S, J), gatolí (A), gatets (C)
GATA	gata (A, M, S, J, C)

GATET	gatolí/ gatolins (A, M, S, J), gatet petit (C)
CAGALLÓ	cagalló (A, M), cagerada (S, J), femta (C)
MIOLAR	miolar (A, M, S, J, C)
MIOL	miol (A, M, S, J, C)
CONILL	conill (A, M, S, J, C)
CONILLA	conilla (A, M, S, J, C)
LLEBRE	llebra (A, M, S, J, C)
LLEBROT	llebra (A, J), mascle de la llebra (S)
LLEBRATÓ	farnaca (A, J), cria de la llebra (S)
JAÇ DE LA LLEBRE	jaç (A, M, S), al bosc, als caus (C)
LLUDRIGUERA	lludriguera (S), lluriguera (J), cau (A, M, C)
FEMER DE LA LLEBRE O EL CONILL	pleta /pletes (A, S), rastre (M, C), cagallons (S), femeró (J)
CAU	cau (A, M), lludriguera (S), on troben brossa, a la malesa (J), llurigueres (C)
CONILLETS	conillets (A, M, S, C), catxaps (J)
MUL EGUÍ/SOMERÍ	ruc (M, S, J, C)
MUL EGUÍ	ruc (A), somera (S), matxo o mula (J)
MUL SOMERÍ	ruc (A), pollí (S), ruc o mula (J)
MULA	mula (A, M, J, C), cavall (S)
RUC	ruc (A, M, S, J, C)
SOMERA	somera (A, J, C), burra (M), ruc (S)
POLLÍ	pullí o pollí (A, M, S), ruc (J, C)
ASE VELL	ruc vell (A, M, C), ruc (S), ruc acabat (J)
GUARÀ	vol caçar a l'egua (A), ruc, mascle per a aparellar (J)
SOMERA MOGUDA	va/està en cel (S, J), vol lo ruc (A), va calenta (S)
COBRIR LA SOMERA	muntar-la (J, C), fer un festeig (A), caçar (A, S), fan fenyà (M)
BRAMAR	brama (A, M, J, C), brama diferent (J)
BRAM	bram (A, M, S, J, C)
POTRO	potret (A, J), pollí (S), cavallito (C)
MENJADORA	minjadora (A, M, S, J), bàcia (M, C), abeurador (S)

CASCOS	casco (A, M, S, J), pota i ferradura (C)
BRIDA	gorniment (C), ventrera i reculants (A), collar (M), cabeçó (S, J)
RENILLAR	brama (A, M, J, C), grunyir (S)
RENILL	bram (M, J, C), gruny (S)
CRIT DONAT AL CAVALL PER ATURAR-SE	oh! (A, S, J, C), xo! (A, M)
CRIT DONAT AL CAVALL PER A ANAR ENRERE	atràs! (A, M, S, J, C), tras! (A)
CRIT DONAT AL CAVALL PER ANAR A LA DRETA	liao! (A, S, J), amb les riendes o amb lo ramal (M), s'estiren les riendes c, lla! (J)
CRIT DONAT AL CAVALL PER A ANAR A L'ESQUERRA	osque!/oxque! (A, S, J), estirant lo ramal / les riendes (M, C)
TALP	tau/-s (M, S)
MOSTELA	mustela (A, S), fura (J)
ESQUIROL	esquirol (A, M, S, J, C)
GENETA	gineta (S), gat fetgí (S), fetgina (J), rabosa (C)
RATERA	rateres (A, M, J, C), rateres de rates (S)
RATA	rata (A, M, S, J, C)
RATOLÍ	ratolí (A, M, S, J, C)
CABRA SALVATGE	cabra monte (A, M), cabra salvatge (S, J, C), cabra montesa (C), benado (S)
LLOP	llop/-s (A, S, J, C)
LLOBETÓ	llopet (A, J), cria de llop o cadell del llop (S), cadell (J), llop (C)
PORC SENGLAR	cabalí (A, M, S), jabalí (J, C)
GAT SALVATGE	gat fetgí (M, S), gat montés (A), gatolí o gat salvatge (S), gat o fetgina (J)
ÒS	ósso/-s (A, M, S, J, C)
PASTOR	pastor (A, M, S, J, C)
RABADÀ	rabadà (A, S, C), rabadanet (A), lo noi del pastor (J)
SAC PER A LA SAL	salé (S), macuto (A), sarró (M, C), sarró amb un saquet apart (J)
SARRÓ	sarró (M, C), civadé (S, J), morral (a)
CORRAL	corral (A, M, J), allí on se'ls feia de nit se quedaven (S), coves o al mas (C)

JAÇ	corral (A, M, S, J, C), cova (C)
MENAR EL BESTIAR A LA	aviar i a la nit tancar (S), marxa lo pastor amb lo ramat (A), trasbalsen o trasladen (M), va a
MUNTANYA	pasturar (J), fer un camí pel minjar (C)
PASTURES D'ESTIU	muntanya alta a l'estiu (S), pasturar als bancals (A, J), muntanya (M), muntanya baixa a l'hivern (S), bosc (C)
CLEDA	porta del corral/porta que dóna a un corral (A, M, S, J), corral (S, C)
BAIXAR A HIVERNAR	canvien de puesto (A), trasladen (M), regresaven cap a casa (J), busquen los puestos (C)
FER CAMINAR EL BESTIAR	porta el bestiar (A), el traslada o els porta a pasturar (M), condueix el bestiar (S), los reté (J), tresbalsa el bestiar (C)
PASTURAR EL BESTIAR	pasturar/pasturen (A, M, S, J, C)
JEURE EL BESTIAR PER A DORMIR	ajaure's, s'ajau/-en (A, M, S, C), s'arremolinen, les ovelles es capiculen (J)
VIGILAR EL BESTIAR	Vigilar o vegilar (les cabres/ que no facin mal) (M, J, C),
ESQUELLA	Esquelles (A, M, S, J, C), picardes amb clavilles i collar (S)
COLLAR DE L'ESQUELLA	collar (S, J), correig (M)
RAMAT	ramat/-s (A, M, C), ramat d'auvelles carrerat (S), ovelles (J)
OVELLA QUE CRIA	ovella que ha (de)criar (A, M), deixada per criar o per a repoblar el ramat (S), ovella és mare (J), ovella de producció (C)
ANYELL	corder/-et (A, M, J), cabrit/-et (M, C), be (M), cria dels corders (S)
ANYELL SENSE MARE	huérfanos (M, J), ha nascut/naixut mort (A, J), aufegat (J)
ANYELL QUE NEIX MORT	avortat (S), ha nascut/naixut mort (A, J), aufegat (J)
ANYELL D'UN ANY	crestó (S), corderet o de un any (M), vedella (J)
ANYELL D'UN A DOS ANYS	ja és adult, ja és per criar (S), ovella (A), per a criar (J), mig auvella o mig cabrit (C)
ANYELL DE TRES ANYS	igual que la d'un a dos anys (S), ovella (A),

	matadora (C)
ANYELL DE TRES A QUATRE ANYS	igual que les altres (S) ovella més vella (A), adultes (J), matadora (C)
MOLTÓ	caponat (S), moltó (A), capó (J), boc (C)
OVELLA	auvella (A, M, S, J, C) , auvella per a esquilar (S)
OVELLES	auvelles (A, J, C), corders (M, J), ramat (S)
TALL QUE ES FA AL BESTIAR A L'ORELLA	un senyal (A, S, C), es fan a l'aurella (A), no se'ls marcava (M), marca (J)
ALTRES SENYALS QUE ES FAN AL BESTIAR	es marcaven amb un marcador, l'acalentaven i los sucarraven la pell (A), cada es marcaven amb un marcador, l'acalentaven i los sucarraven la pell (A), cada ramat tenia la seva marca, ara s'hi posen xapes amb números (S)
OVELLA MOGUDA	va calenta (S), ja pot anar al mascle o ja la poden tirar al mascle (J)
XAIAR	criar/criant (A, M, S, C), parint (J)
MARRÀ	mardà (A, M, S), boc (J)
CASTRAR	capar/capat (A, M, S, J), no és bo, no dóna rendiment (C)
OVELLA DESDENTEGADA	auvella esdentegada (M), és vella (S), desdentegada (J)
OVELLA AMB ESQUELLA	està esquellada (S), aqueta auvella duu esquilla (A), mansa, la que criden els pastors (J), esquilla (C)
OVELLA AMB LLANA AL FRONT	rasques (S), de pirineu (S), de per dalt al país fred (J)
SAL	sal (A, M, J, C)
DONAR SAL AL BESTIAR	donar sal al bestiar (A, C), toca sal (J)
SALERES	saleres (A, S), minjadora (M), pedres saladores per al bestiar (J)
LLEPAR	llepa/llepar (A, M, S, J), ganes de minjar sal (S), se li cau la bava (J), es renten la cara (C)
MENJAR LES OVELLES	remuguen (A, M), mingen (M), pasturant/pasturar (S, J)
TALLAR LA CUA A LES FEMELLES	escoar (A, S), escoar perquè quan van en cel els mascles tinguin més accés (S),

	tallar la coa (J)
LLANA	llana (A, M, S, J, C)
BE SENSE BANYES	motxa (A), corder (S, J), corderet o borreguito (C)
BE AMB BANYES PETITES	ara li surten les banyes! (S), té banyetes (A), corder amb banyes però no n'hi ha gaires (J)
TOPAR	tossar (A, M, S, J), es barallen (S, C)
BE DE COLOR BLANC	rasco (raça) (S)
BE DE COLOR NEGRE	Negre/be negre (A, M, S), auvella vella (J), auvella negra (C)
BE CLAPAT	Clapat (A, M, S, C), platxat (J)
BE AMB UNA CLAPA AL FRONT	Té un estel (A), Té una estrella (J)
BE AMB LES POTES NEGRES	(Amb) potes negres (A, M, J)
BELAR	belar (A, M, S, C), fa beeee (J)
BEL	bel (A, M, S, C)
ESQUILAR	xollar/xollen (A, M, C), esquilar (S, J), pelar l'ovella (J)
CABRA	Cabra (A, M, C), cabra negra (S), cabra amb banyes u de llet (J)
CABRIT	Cabrit (A, M, J), cabrit blau (S), cabridet (C)
CABRIDA	Cegalla (A, J, C), cegalla, fins als tres anys tersada (S)
CABRA MOGUDA	Primerissa (S), es bona per reproductora (J), vella (C)
COBRIR LA CABRA	Cassen (A), fan la fenyà (M), la caça (S), està prenyada (J), muntar (C)
BOC	boc (A, M, S, J)
CRESTÓ	boc capat (A, M, S), agotat (J), no és bo (C)
CRESTÓ ESQUELLER	manso (S), capó (J)
DAVANTAL DEL BOC	bufador (A, J), davantal (S)
BARBA DE LA CABRA	barba (A, M, S, J)
BRAGUER DE LA CABRA	braguer (S, J), mamelles/mamella (A, M, C)
XERRI	cagalló (A, J), fem (M, C), pleta (S)
CABRER	pastor (A, M, S, J, C)

VAQUER	vaquer (M), vaquero (A), pastor de vaques (S), bover (J), pastor (C)
VEDELL	vedell/-et (A, M, S, J), bouet (J, C)
MAMELLÓ	mamelló (A, J), mametons (S), vedell (C)
VEDELL DE 6-12 MESOS	vedell/-a (A, S, J), ternera (J)
TORO	toro (A, M, S, J, C), bou (J)
TORO D'UN ANY I MIG	deuen ser bous per a torejar, adults (J)
TORO DE DOS ANYS	vaquilles (M), més adults (J), vell (C)
TORO DE TRES ANYS	toro bravo (A), becerro (més jove per a torejar-lo) o vaquilles (S), toro vell (C)
CASTRAR UN TORO	Capar (un toro) (A, M, S, J, C)
BOU	bou (A), cabestre (S), toro (J, C)
ESQUELLA DEL BOU	esquella (M, S), manso (C)
VACA	vaca (A, M, S, J, C)
VACA MOGUDA	va en cel (S, J)
VACA QUE CRIA	vaca que cria /que ha criat (A, M, S), vaca amb vedellets (A), un ternet (J), vaca (C)
VACA PRENYADA	vaca que està prenyada (M, S, J, C), vaca que ha de criar (A)
VACA EIXORCA	va civa u forra (S), que no pot criar (A), nar a buscar pel veterinari (J), mal part (C)
COBRIR LA VACA	la caça (M, S), cobrir la vaca (A), la munta (J, C)
AVORTAR LA VACA	ha malcriat (neixen morts) (A, S, J), matar una vaca (C)
VEDELLAR	criar/criant (A, M, S, C), parint (J)
TENIR BESSONS	bessons (S, C), semblin bessons (A), té bessons (M)
VACA SENSE LLET	mamia (cabra o ovella) (S), ha quedat sense llet (A), està seca u ha quedat seca (J), no té llet (C)
MAMELLA	mamella/-es (A, M, S, J, C)
MUGRÓ	mugró (A, M, J, C), pessón (S)
BANYES	banyes (A, M, S, J, C)
VACA AMB UNA BANYA	escornada (S), li falta una banya o desbanyada (J)
SENSE BANYES	xivida (S), sense banyes de llet (J)

DE COLOR ROIG	parda (S), vaca autòctona d'un terrenó (A), segons el color són d'un país (M), vaca marron (C)
DE COLOR BLANC	blava (S), vaca de color blanc (A), vaca banyuda (J)
DE COLOR NEGRE	negra (S, J), vaca de color negre (A)
DE COLOR BLANC I NEGRE	platxada (S, J), de color blanc i negre (A)
VACA CLAPADA	llunada (S), quines taques té més guapes! (A), florida (J), clapada (C)
VACA DESTINADA A L'ESCORXADOR	becerra (S), aqueta vaca l'han de matar (A), proba bèstia! (M), quan ja és vella la porten a l'escorxador (J)
VACA CEGA	guerxa (S), vaca cega (A, J), vaca ciega (M, C)
PEÜLLA	casco/-s (A, M, S, J, C), pota (M), pessunyes (S), garró (J)
MUGIR	bramar (M, S, J, C)
MUGIT	bram (S, J, C)
FARRATGE	Ferratge (A), paques (M, C), civada, ordi (S), rollades amb herba o falç (J)
BUINA	caguerada (A, J), fem (M), pleta (S), femta (C)
LLET	llet (A, M, S, J, C)
MUNYIR	munyir/muny (A, M, S, J, C)
CADIRETA PER A MUNYIR	tamboret (per a munye/ir) (A, S, J), cadireta/cadira de/per munyir (A, M, C), tamboret per a seure (J)
MUNYIDORA	munyidora (S, J), màquina per a munyir o dipòsit (A, M), ferrada (M, C), poal, gerro o cassó (m), lledures (C)
LLET FRESCA	llet fresca (J), llet (A), llet acabada de munyir (S), recién munyida (C)
LLET AGRA	llet agra (M, S), s'ha matonat (A), llet que s'ha fet malbé o s'ha passat (J), llet dolenta (C)
NATA	nata (M, S, J, C), borsat (A), crema (C)
CREMA	crema (M, S, C), crema catalana (A, J)
FORMATGE	formatge (A, M, S, J, C)
MOTLLES	motllo /-s (M, S, C), terrines o capcés (J)

MATÓ	mató (A, M, S, C), brossat (S, J)
SERIGOT	suero (M), llet esvaporada (J)
ASSECADOR DEL FORMATGE	assecador (M, J, C), aixugador (A), espremedor o a les coves, segons el formatge (M), s'escorre al colador i es posa dins amb una coixinera (S)

La taula prèvia mostra tots aquells mots que han estat consultats als informants. Tal com s'ha dit abans es mostren les dues columnes: la primera en forma estàndard i la segona amb les variacions pròpies de l'indret o amb coincidència plena amb la forma estàndard. Així doncs, es troben mots com “matança”, “morro del porc”, “cansalada”, “tosques”, “fura”, “gos i gossa”, “gat i gata”, “miolar”, “miol”, “conill”, “conilla”, “pasturar”, “pastor”, “munyir”, “bramar”... la forma dels quals és exactament igual que la que trobem en la varietat estàndard, això en alguns casos és degut a l'ús d'unes paraules força generals i d'ús molt freqüent en la nostra vida quotidiana i, també, per proximitat amb el dialecte central (base de la varietat estàndard) com és el cas de “gos”, “gat”, “conill”... En d'altres casos, quan ens referim a paraules més específiques d'algun àmbit més concret veiem que aquesta coincidència no és plena, és a dir, podem trobar d'altres mots a part de la paraula estàndard com “papada” a més d'“arracades”, “bufador del boc” a més de “davantal del boc”, “xollar o pelar” a més d'“esquilar”, etc. Finalment, també es reflecteixen una sèrie de paraules completament diferents a la forma estàndard com ara “farnaca” enlloc de “cria de llebre”, “tau” enlloc de “talp”... S'ha de tenir en compte que en general en totes les paraules es mostrarà una fonètica diferent, ja que estem parlant de la varietat dialectal

nord-occidental (més concretament, d'un parlar de transició).

A partir d'ara, s'aniran citant uns grups de mots que presenten una sèrie de particularitats que val la pena destacar. Els criteris que es tindran en compte per formar els grups són els següents: paraules sense cap mena de coincidència amb la forma estàndard, paraules iguals amb algun so fonètic diferent i en molts casos particular del nord-occidental o molt específics de l'indret estudiat; i paraules amb influència de la llengua castellana. D'altra banda, amb l'ajuda del *Diccionari català-valencià-balear* d'Alcover-Moll, es definiran les paraules pròpies de l'indret que s'està treballant i se citaran les diferents acepcions que es puguin trobar dins del territori de parla catalana. A més, es facilitarà la traducció al castellà, per poder observar la coincidència o no del mot.

- Algunes paraules diferents de la forma estàndard: truja, obi, calderada, llard, llardons, llebrot, llebrató, conillets, ase, renillar, talp, porc senglar, llobetó, anyell, xaiar, marrà, castrar, topar, cabrida, peüllà, mugir, matador*, esquilar*, mató*.

Truja: verra. Segons Alcover-Moll també es diu a l'Empordà, a la Plana de Vic, a Andorra, a Ribagorça, als Pallars, a Tremp, a Balaguer, a l'Urgell, a Lleida, a Tamarit de la L., a Frega, a Cervera, a Igualada, a Barcelona, al Penedès, al Vendrell, al Camp de Tarragona i a la Conca de Barberà.

Definició: femella porcuna de cria, *cast. puerca, cerda*. També, contraeix a l'Empordà, la Garrotxa i el Penedès.

Obi: pastadora o pastera.

Definició pastadora: màquina de pastar, *cast. Amasadora.*

Definició pastera: recipient de fusta de fons pla i parets baixes i inclinades, dins el qual posen el porc per a escaldar-lo pelar-lo. També es recull al pirinenc-oriental, al dialecte oriental i a Menorca. *Cast. Artesa.*

Calderada: fer lo mandongo o mondongo. També es diu a Tortosa, al Pont de Suert, al Camp de Tarragona i a Morella.

Definició: al primer indret esmentat, carn de porc preparada per a fer-ne embotits. A la resta, botifarra, especialment de sang.

A Fraga i a València vol dir, també mocada, conjunt de budells i, per extensió, conjunt de pinyols i molla interior d'una fruita voluminosa. Al Pla d'Urgell, la Segarra i Ulldecona, també fa referència al conjunt d'operacions que es fan des que el porc és mort i obert per a elaborar la seva carn i vísceres i fer els embotits. Una altra definició que se li dóna és la d'embalum que solen posar-se les dones estufant-se els cabells en pentinar-se.

També s'ha recollit fer la matança enlloc de calderada, és a dir, l'acció de matar el porc i de fer les operacions destinades a l'elaboració i aprofitament de la carn i altres parts de l'animal, en *cast. matanza*. Es recull al dialecte oriental, a l'occidental, al balear i al valencià, amb variacions en la fonètica, seguint les indicacions d'Alcover-Moll. Trobem també la definició següent, acció de matar, sobretot la que es fa de molta gent o de molts animals.

Fer les calderes, ha estat una altra resposta a la pregunta referent a la calderada.

Llard: segí. Segons Alcover-Moll es recull als dialectes occidental, oriental i valencià, Castelló de la Plana, Alguer, Benialí, Gandesa, Tortosa, Oropesa, Valencia i Maó.

Definició: greix d'un animal. Es diu principalment del greix dels porcs i de les gallines, cast. *manteca, enjundia*. També es recull una definició diferent amb vigència al dialecte valencià i balear: prolongació del pritoneu que cobreix els budells per davant; la part baixa del ventre, corresponent a la dita prolongació; cast. *redaño, entresijo*.

S'ha recollit en aquesta paraula una altra resposta, greix, que segons Alcover-Moll es recull tant a l'occidental com al valencià, al balear i a l'oriental. Les definicions més relacionades amb el tema tractat són substància untuosa continguda en les cèl·lules del teixit adipós i altres anàlogues que es troben en altres parts dels animals i en plantes; cast. *grasa.*, i l'altra és: part dels teixits dels cos d'un animal formada principalment de cèl·lules plenes d'una substància untuosa (que és una mescla d'esters glicèrics dels àcids estèric, palmític i oleic); cast. *grasa*.

Llardons: segí dolç, segons Alcover-Moll, només es recull als dialectes occidental i mallorquí.

Definició: sagí de porc que es fon i es guarda dins olles o altres recipients per a emprar-lo en els guisats.

S'han recollit altres paraules com llatons i greix sec que no apareixen en el diccionari, i que, per tant, se suposa que són paraules molt específiques de la zona estudiada.

Llebrot: llebra. Cal destacar, en aquest cas, que a Pratedip, no diferencien entre el mascle i la femella de la llebre, sinó que en els dos casos utilitzen el mateix mot.

Definició: llebre mascle; cast. *lebrón*. També s'utilitza en sentit pejoratiu.

La definició de llebre és ben diferent, tot i que no ho diferenciïn: mamífer rosegador de l'espècie *Lepus timidus*, molt semblant al conill però més gros, llavifès, amb el pèl de l'esquena grisenc, la panxa blanca, la gargamella i els peus lleonats, i negres els caps de les orelles i la part superior de la cua; cast. *liebre*. Es recull segons Alcover-Moll als dialectes pirinenc-oriental, a l'oriental, al balear, a l'occidental, al valencià, a Boí, a Vilaller, a Andorra, a València i a Gandia.

Llebrató: farnaca. Segons Alcover-Moll també es recull a Lleida, a l'Urgell, a la Conca de Barberà, al Camp de Tarragona, a Gandesa i a Ribera d'Ebre.

Definició: llebre petita, molt jove; cast. *lebrato*. Al Camp de Tarragona, aquest mot s'utilitza en el sentit de dona malfeinera; a Vimbodí, com a dona grossa, dropa i golafre; i a Tortosa, com a dona grassa i malgirbada.

Conillets: catxaps. Segons Alcover-Moll, també la podem trobar al Pallars, a Tremp, a Lleida, a l'Urgell, a Ribera de Sió, a la Segarra, al Camp de Tarragona, a Calasseit, a Gandesa, a Tortosa, a Vinaròs, a Benassal, a Morella, a València i a Altesa.

Definició: conill jove, que encara és petit; cast. *gazapo*.

Ase: ruc. Segons Alcover moll es troba en els dialectes valencià, balear, occidental i oriental.

Definició: Ase o somera jove, des que neix fins que assoleix el creixement complet (dialectes valencià i balear); cast. *pollino*, *borrucho*. Ase adult (dialectes oriental i occidental); cast. *asno*, *burro*. Es recullen també les definicions següents: persona rude i grossera d'enteniment; cast. *burro*. Peix de diverses espècies del

gènere *Gabius*, variant recollida a Tarragona. El llit de pastor, per a dormir al camp; té, a cada cap un bastó dret i forcat, damunt del qual posen un altre bastó de llarg a llarg per posar-hi una coberta de roba de llana per evitar que la pluja mulli el llit, al Berguedà. Escalfador de llit, al Pallars, a la Conca de Tremp, a l'Urgell, a Balaguer i a la Segarra; cast. *burro*, *tumbilla*. Pèls curts que neixen al clatell, al dialecte valencià; cast. *tolanos*. Menjada que fan els segadors a les sis de la tarda, al Pont de Suert; o menjada de les deu del matí en el cas de Mallorca. Enrabiada capritxosa, amb plors, gestos i crits, a Morella i al Maestrat.

Renillar: bramar. Segons Alcover-Moll també als dialectes pirinenc-oriental, oriental, balear, occidental, alguerès i valencià.

Definició: fer brams, cridar els animals; cast. *rebuznar* (dels ases), *rugir* (dels lleons), *bramar* (dels bous), etc. Es recullen altres definicions, a altres indrets, com: cridar molt fort (les persones); cast. *bramar*, *rugir*. Desitjar ansiosament, demanar amb afany. Cantar a grans crits i desentonant; cast. *bramar*, *berrear*. Parlar molt irracionalment; cast. *rebuznar*. Plorar fort, recollit a Mallorca i Menorca; es diu en un to despectiu, sobretot del plor injustificat. Fer soroll la mar, l'aigua impetuosa o la tempesta; cast. *bramar*.

Talp: tau. Segons Alcover-Moll també es troba a Lleida, a Gandesa, a Tortosa i a Morella.

Definició: (dial. *Taup*). Mamífer insectívor de l'espècie *Talpa europea*, semblant a una rata però amb la cua molt curta, pèl fi i abundant de color negrós, ulls molt petits i gairebé ocults sota la pell, i les potes de davant fortes i ben disposades per a gratar la terra, en la qual obre

galeries d'on surt poques vegades, es troba als dialectes pirinenc-oriental, oriental, occidental i valencià; cast. *topo*.

Porc senglar: cabalí (forma incorrecta provinent del castellà *jabalí* amb canvi del primer so) o jabalí (del castellà).

No es defineix ja que cap de les dues formes que utilitzen els informants no consten al diccionari d'Alcover-Moll.

Llobetó: llopet.

No es defineix, ja que pel fet de ser un diminutiu, aquesta mateixa forma no està considerada una entrada del diccionari consultat.

Anyell: cabrit o corder. El mot cabrit, segons Alcover-Moll es troba als dialectes pirinenc-oriental, a l'oriental, a l'occidental, al valencià, al balear i a l'occidental, així com també a Palma i Manacor, on gaudeix d'una fonètica fortament diferenciada.

Definició: nadó de la cabra des que neix fins que el desmamen (al mig any o un poc més; cast. *cabrito*). Mentre el nadó no està desmamat, se sol designar amb el nom de *cabrit* sense distingir el mascle de la femella; quan és desmamat, ja diuen *cabrit* al mascle i *cabrida* a la femella, i ho són fins que tenen un any. A l'edat d'un any comencen a ser anomenats *primal* i *primala*. A la comarca de Bagà i la Pobla de Lillet, el mascle desmamat s'anomena *cabritboc*. Es poden trobar també altres definicions segons l'indret. A Alzira, anomenen cabrit la carn del dit del nadó. Quan encara és viu, es diu *xotet* a la mateixa població segons Pere Barnils. A Morella s'anomena cabrit a un bolet de la família des agaricacis: *Hygrophorus caprinus*; d'aquest n'hi ha dues varietats: els *cabrits rojos*, que són comestibles, i els *cabrits blancs*,

que es crien pels pinars i no són gaire bons per menjar. A Ripoll, cada un dels dos brocs forts que uneixen la cabra amb el jou del bastiment de la serra, és un cabrit. A l'Empordà, una enrabiada, irritació forta. A Mallorca i Menorca s'anomena cabrit a la persona que és molt àgil i saltadora. I, finalment, també s'anomena cabrit a aquella persona díscola, indòcil, de poca fermesa moral; cast. *cabrito*, especialment dit del client de prostituta.

A l'indret de què estem analitzant la parla també trobem que diuen corder enlloc d'anyell. Aquesta paraula es troba recollida també a Espot, al Pont de Suert, a la Baonansa, a Sopeira, a Sarradell, a Perles, a Senterada, a la Pobla de Segur, a Tremp, a Artesa de Segre, a Massalcoreig, a Tamarit, a Falset, a Gandesa, a Calasseit, a Tortosa, a Morella, a Lluçena, a Sort, a Esterri, a Benavarre, a Vic, a Solsona, a Cardona, a Gironella, a Castelló, a València, a Cullera, a Gandia, a Pego i a Sanet.

Definició: anyell, el fill de l'ovella durant els primers mesos de nat; cast. *cordero*. També es recull, persona dòcil i de gran mansuetud; cast. *cordero*.

Xaiar: criar. Segons Alcover-Moll es recull tant al pirinenc-oriental com als dialectes valencià, occidental, oriental, al balear, a l'alguerès, així com també al Maestrat.

Definició: produir, donar origen.// Procrear, engendrar fills.//Alletar, i en general alimentar un infant durant el primer temps de la seva vida.//Alimentar (persones, animals, plantes) durant el temps de llur formació o creixença. Trobem també les definicions següents: adquirir gradualment, el pes, l'estatura...// educar , atendre a la formació, principalment moral i de caràcter,

d'un infant, jove, ets. //Fer una cosa del no-res, crear.//Fer una cosa que no existia.

També s'ha recollit dels informants parir, que segons Alcover-Moll es recull al dialecte oriental, a l'occidental, al balear i al valencià.

Definició: expel·lir la femella el fetus que portava dins el ventre; cast. *parir*. En sentit figuratiu es recull rebentar, dir allò que es mantenia en secret.

Marrà: mardà, segons Alcover-Moll es recull també a Massalcoreig, a la Ribera d'Ebre, al Baix Aragó, al dialecte valencià, mallorquí i menorquí.

Definició: Mascle de l'ovella destinat a la procreació; cast. *morueco*. També es recullen altres acepcions segons el territori: a Tortosa, a la Vall de Gallinera, a Pego i a Sanet, es diu del mascle de llavor de la cabra. I als dialectes mallorquí i menorquí, es diu de la persona o animal de gran corpulència; s'aplica tant a mascles com a femelles i s'admet la forma femenina *mardana*, sol dir-se en un to despectiu.

També s'ha transcrit en les entrevistes el mot "boc" que segons Alcover-Moll el podem trobar en els dialectes pirinenc-oriental, oriental, occidental, valencià i balear.

Definició: Mascle de la cabra; cast. *macho cabrío*. Dit també de l'home rústic o incapaç del tracte social, utilitzat, generalment com a insult. A Mallorca, l'utilitzen com insult per a les dones. A altres localitats es recullen altres acepcions com home malfener i abandonat, a Rocabruna. En el llenguatge argot dels malfactors de Barcelona vol dir escandalós. A l'Empordà es recull per designar el mascle de la cabra de mar, és a dir, el crustaci *Maia squinado*, que es distingeix de la femella pels seus grans pessics i la seva major grandària; cast. *centollo*. A

Llucmajor, també utilitzen el mot analitzat en productes del mar, en aquest cas es tracta d'una espècie de pop, però molt diminut; té una mica de màscara, com els pops grossos i s'utilitza en l'arròs, per a donar-li gust. A Llofriu es recull per a designar una aranya de la família dels falàngids: *Phalangium opilio*; cast. *opilión*. Finalment, a Lledó s'utilitza per a designar el cap o punta de rem que, a vegades, passa desapercebut a les colidores d'oliva.

Castrar: capar. Segons Alcover-Moll es recull també al dialecte oriental, a Tortosa i al dialecte valencià.

Definició: castrar, és a dir, privar (l'home, un animal, una planta) dels òrgans reproductors. També trobem una accepció diferent utilitzada a Tortosa: posar un palet entravessat al tronxo de les carxofes, perquè es facin més grosses i atapides.

Topar: Tossar. Es recull també, segons Alcover-Moll al Ripollès, a la Garrotxa, a l'Empordà, a Guillerics, a Cardona, a Solsona, a Vall de Barravés, a Organyà, a l'Urgell, a Lleida, al Camp de Tarragona, a Tortosa, al Maestrat i a València.

Definició: Donar cops amb el tòs, amb el cap; es diu pròpiament dels cops que donen els animals banyegaires, i per extensió, de qualsevol cop violent donat amb el cap; cast. *topetar*. A Ribagorça i a La Selva es recull amb una altre significat: entossudir-se, entestar-se; cast. *empeñarse*.

Cabrida: Cegalla.

No es defineix ja que la forma que utilitzen els informants de l'entrevista no consta en el diccionari d'Alcover-Moll.

Peüllà: casco. Al diccionari d'Alcover-Moll no es designa cap territori on s'utilitzi aquesta paraula amb la primera accepció.

Definició: Part còrnia del peu d'una bèstia. També trobem altres acepcions com: closca, clovella dura.//El cos principal d'una nau o barca, sense l'abordadura.//Conjunt de les parets mestres i de la coberta d'un edifici. D'altra banda, també trobem altres definicions segons la població on s'utilitzi: àmbit o espai que ocupen en conjunt els edificis d'una població. Nom genèric dels atuells per a contenir líquids. Espècie de bóta de fusta poc fonda, que serveix per a posar-hi arengades ben atapeïdes formant cercles concèntrics i superposats, a l'Empordà i a Tortosa. O, la cotna de la pell adobada; la part de la pell que toca la carn, a Reus. Cast. *casco*.

Mugir: bramar. També es recull, Segons Alcover-Moll als dialectes pirinencoriental, oriental, balear, occidental, alguerès i valencià.

Definició: fer brams, cridar els animals; cast. *rebuznar* (dels ases), *rugir* (dels lleons), *bramar* (dels bous), etc. Es recullen altres definicions, a altres indrets, com: cridar molt fort (les persones); cast. *bramar*, *rugir*. Desitjar ansiosament, demanar amb afany. Cantar a grans crits i desentonant; cast. *bramar*, *berrear*. Parlar molt irracionalment; cast. *rebuznar*. Plorar fort, recollit a Mallorca i Menorca; es diu en un to despectiu, sobretot del plor injustificat. Fer soroll la mar, l'aigua impetuosa o la tempesta; cast. *bramar*.

* * *

Les paraules que s'analitzaran a continuació són aquelles que en la llista anterior han estat citades i marcades amb un asterisc. Aquesta sèrie de mots es diferencien de la resta ja que no segueixen un dels criteris escollits. La

resta de paraules analitzades eren completament diferents del mot estàndard i en cap d'elles, com es pot observar en el quadre es repetia la paraula estàndard en la columna de variants dialectals. En aquestes tres últimes, en canvi, sí que es recull la paraula estàndard en les entrevistes fetes als informants, però també es recull un mot completament diferent de l'estàndard i es creu que curiós d'analitzar.

Matador: matarife.

No es pot definir ja que la variant dialectal recollida en les entrevistes realitzades no apareix en el diccionari d'Alcover-Moll.

Esquilar: xollar. Es recull, Segons Alcover-Moll als dialectes occidental i oriental.

Definició: Tondre; tallar arran el pèl o la llana; cast. *esquilar, trasquilar*. Es recullen altres definicions segons el territori en el que s'utilitzi la paraula. A Tortosa s'utilitza per a designar l'acció de tallar la malesa sense arrancar les soques; cast. *desbrozar*. Al Camp de Tarragona, s'utilitza per a designar l'acció d'espampolar; treure els pàmpols dels ceps. Finalment, en sentit figurat vol dir enganyar; fer creure allò que no és, tant en el dialecte oriental com en l'occidental; en cast. *engatusar*.

Mató: brossat. Es recull també, segons Alcover-Moll a la Cerdanya, al Pallars, a Tremp, al Pla d'Urgell, a Solsona, al Camp de Tarragona, al Priorat, a la Ribera d'Ebre, a Mallorca i a Menorca.

Definició: Substància espessa que es forma bullint el sobrant de la llet de la qual s'ha extret el formatge, i que se separa amb una llossa de la part que resta líquida, anomenada serigot; cast. *requesón*. A Mallorca es diferencia entre el brossat tendre, és a dir, el que es fa no

deixant bullir gaire la llet; i el brossat vell, que és el procedent de la llet que han deixat bullir massa.

- Paraules amb diferències fonètiques: ganivet, cotna, llonganissa, cua, llebre, pollí, vigilar, ovella, farratge, menjadora*, menjar*, bordar*, geneta*.

Aquest grup de paraules inclou algunes paraules que s'han recollit de les entrevistes i que únicament les diferencia de la paraula estàndard un so fonètic que ha estat canviat i que ha donat una nova pronúncia de la paraula bastant estesa entre els informants.

Ganivet: gavinet [gaβínét].

Cotna: corna [kórna].

Llonganissa: llangonissa [λaŋgonísa].

Cua: coa [kóa].

Llebre: llebra [léβra].

Pollí: es recull tant pullí [puλί], com pollí [poλί].

Vigilar: vegilar [bezilá].

Ovella: auvella [awβéla] **Farratge:** ferratge [ferádʒe]

Les paraules següents també mantenen la diferència fonètica amb l'estàndard, però s'han recollit paraules diferents que fan referència al mot en qüestió; és per aquest motiu que han estat marcades a la llista anterior amb un asterisc, per a diferenciar-les de la resta ja que mantenen una petita particularitat, que és important destacar, ja que les paraules diferents són bastant corrents a l'indret i no tots els informants han respost el mot estàndard.

Menjadora: minjadora [mijɔʒaðóra]. També s'han recollit “bàcia” i “abeurador”, tot i que aquesta última no

fa referència a una menjadora, sinó que es tracta d'una confusió, ja que la forma del dos recipients és bastant semblant.

Menjar: minjar [mɪɲdʒá]. També s'ha recollit remugar i pasturar en la pregunta referent a aquest mot.

Bordar: bornar [borná]. També s'ha recollit, referent a aquest mot ganyolar, lladrar, pantaix, ensumar, aulorar i roncar. Ensumar, aulorar i roncar no són paraules referents al mot analitzat, sinó que es tracta de confusions o altres mots que els informants han donat a la pregunta.

Geneta: gineta [dʒinéta]. També es recullen altres paraules com “gat fetgí”, “fetgina” i “rabosa”, aquesta última es tracta d'una confusió de l'informant.

- Paraules d'influència castellana: “osso” enlloc d'ós i “pessunya” enlloc de peülla.

Per finalitzar l'apartat dels quadrúpedes, s'ha realitzat un buidatge d'un llibre del dialectòleg Recasens, en ell, hi figura un apartat que porta per títol *Lèxic*. En aquest capítol cita tota una sèrie de paraules que havien estat recollides en l'entrevista en els diversos indrets que s'analitzen. De totes aquelles paraules s'ha realitzat una taula en què es recullen en primer lloc les variants que es poden trobar a Pratedip segons Recasens i segons els informants entrevistats, en aquest últim cas es veurà que les respostes pertanyen a aquests informants, ja que els mots aniran acompanyats de les lletres que els representen i que s'han facilitat anteriorment a la seva fitxa personal; en segon lloc, es mostrarà la paraula

estàndard o el significat de la variant; finalment, i en tercer lloc, es recullen les paraules que Daniel Recasens no marca com a recollides a Pratedip, però que en l'entrevista realitzada en aquest treball sí que hi apareixen. També es destaca si hi ha coincidència o no amb les variants recollides per ell, així com també si han estat preguntades en fer l'entrevista per a aquest treball. Aquest buidatge es repetirà en cadascun dels camps semàntics que es tractaran a partir d'ara.

Variants dialectals	Estàndard o significat	Entrevista pròpia
BROSSAT (M, S, J)	Substància espessa que es forma bullint la llet de la qual s'ha extret el formatge.	Coincidència amb la variant recollida per Recasens.
CATXAPÓ	Conill jove.	Catxap
COA (A, M, S, J)	Cua (C).	Coincideix amb la variant recollida per Recasens.
CORDER (A, M, J, S), "CABRIT (M, C)"	Anyell.	Coincidència amb les variants recollides per Recasens
FARNACA (A, J)	Llebre jove.	Coincideix amb la variant recollida per Recasens tot i que se'n recullen d'altres ja especificades en la taula anterior.
MARDÀ (A, M, S)	Marrà.	Coincideix amb la variant recollida per Recasens, tot i que es recullen altres variants en la taula anterior.
PETEROL	Gos peter.	Variant no preguntada.
SOMERA (S, A, J, C)	Burra.	Coincideix amb la variant recollida per Recasens.
BIGAL	Columna vertebral d'un animal.	Variant no preguntada.
BOTERÍ PETEROL	Gos de casta petita.	Variant no preguntada.
VELLÓ	Conjunt de la llana que cobreix al cos d'un animal llanut.	Variant no preguntada.

Com es pot observar, Recasens ha realitzat un estudi molt més ampli de lèxic i no s’ha centrat tant en el camp semàntic dels animals com és el cas del present treball, es creu que pot ser a causa de la dificultat d’estudiar un territori tant ampli com és el Camp, que inclou el Baix Camp, l’Alt Camp i el Tarragonès. També s’observa que moltes de les paraules que han estat recollides per Recasens no han estat preguntades als informants, ja que, possiblement, l’entrevista no es va realitzar a partir de les mateixes fonts i, a més, s’hi inclouen més espècies animals, per tant, inclou més variants que les recollides per Recasens en cada camp semàntic, algunes de les quals coincideixen en els dos reculls, com “brossat”, “coa”, “corder”, “farnaca”, “mardà” o “somera”. A més, es recullen paraules com “catxapó”, en el cas de Recasens, diferents a la variant que s’ha recollit en l’entrevista del treball, en aquest cas “catxap”. Això es creu que pot ser degut a què la generació entrevistada sigui diferent i a què no s’entrevisten tots els habitants d’un indret, sinó un grup molt reduït del qual dependran els resultats obtinguts.

4.2.2. Aus

Estàndard	Variants dialectals
AVIRAM	aviram (A, M), corral (S), patos i gallines, granja, reproductores (J)
GALL	pollastre (A, M, J), gall (S), gall nano (C)
ESPERÓ	asperó (A), unglà (M, S), garró u esperó (J), espolons (C)

CRESTA	creste (A, S, J, C, M), gargamelló (j)
CAPÓ	capó (A, M), pollastre plomat (M, J), pollastre (S, C)
GALLINA	gallina (A, M, S, J, C)
LLOCA	lloca (M, S, J, C), gallina amb polls (S)
PONDRE OUS	pondre (M), ponen ous (J, C)
PONEDOR	ponedors (A, M, S, C), ouera(M), minjador o baci (J), allí'n ponen ous (C)
COVAR	cova/covar (A, M, S, J, C)
OU COVAT	ou picat (A), aquests ous ja es piquen (A), pollat (S), ou d'incubar (J)
ROVELL, CLARA, CLOSCA	closca, rovell i clara (A, M, S, J, C)
POLLET	pollet (A, M, S, J), poll (M, C)
BEC	bec (A, M, S, J, C), pic (J)
PEDRER	pedrer (C), fel (M), pap o panxa (A), ouera (S), tripons (J)
PLOMES	plumes (A, S, C), plomes (M, J)
PLOMISSOL	pelfó (A, S, J), plumó (M)
GALLINER	galliner (C), tancadet (A), corral (M, S), ramer o una granja (J)
JOQUER	joquer (A, M, S, J), tancadet (A), corral (M, S), ramer o una granja (J)
GALLINASSA	fem/fem de gallina (M, J, C), gallinassa (A), estercoler o femer (S)
ESCATAINAR	escaïna (S, C), cloquejar (M), escacarea (J)
ESCATAINEIG	escaïneig (S, C), cloqueig (M), escacareig (J)
COLOM	coloms (A, M, S, J, C)
COLOMINS	pixons (A, M, J), colomets (C), novells (S)
COLOMAR	colomar (A, M, S), joquer (S), guarnició (J), colomer (C)
COLOMASSA	fem o fem de colom (M, J, C), femta (A)
ÀNEC MASCLE	pato (A, M, S, J, C), cull vert (A)
ÀNEC FEMELLA	pata (A, S, J), femella (A), pato (M)
GALL DINDI	pavo (A), titot (M, S, J), gall dindi o capó (C)
POLLA DÍNDIA	titota (J), pava (A), femella (M), tita (S),

	faiça (C)
POTES D'AU	potes (A, M, S, J, C), uncles (A), grapes (J)
OCELLETS	muixons /muixonets (A, M, J), pardal (S), ocellet (C)
ÀGUILA	àliga (A, M, S, J, C)
AGUILONS	pollets de l'àliga (A, S), novells de l'àliga o aguilons (J), petits (C)
ÒLIBA	mussol (S, J, C), lechuga (J)
MUSSOL	mussol (A, M, S), estil de mussol (C), puput (S)
GARSA	garsa (A, S, J)
GUATLLA	guatlles (J), perdiu (S, C)
RATAPINYADA	ratapanada (A, M, J, C), ratespanades (S), ratspanats (A)
PERDIU	perdiu (A, M, S, J, C)
PERDIGOT	perdigot (A, M, S, J, C)
ESBART DE PERDIUS	vol de perdius (A), llocada de perdius/ramats (S), perdius (C), solitàries, perdigots o perdius que no han trobat la crida (J)
PERDIGANYES	perdiganes (A, S, J, C)
OCELL	muixó (A, M, S, J), poll (A), novell (J), ocell (C)
BECADA	becada (A), picot (S, C)
PARDAL	pardal (A, S, J), com una perdiu (C)
PIT-ROIG	barba-roig (A, M, S, J, C)
ESTORNELL	astornell/-s (A, S), muixons negres (J), merla (C)
TORD	tort (A, C), merla (S) cort (S, J), corp (J)
GRALLA	gralla (A), cort (S, J), corp (J)
VERDEROL	verderol (S), pinça (S), canari o rossinyol (C)
CAPSIGRANY	Cap-ros (A), pinça (C)
PIGOT	picot (A, S), puja-soques (J) auriol (J)
CUERETA	lluer (A), pinça (S)
FALCIA	falsilla (A), falcó (S), àliga (C)

ORENETA	aurineta (A, S, J), aurenets (C)
COGULLADA	capsigrall (S, J)
ALOSA	pallerola (S), primavera (J)
CADERNERA	cadenera (A, M), canari (C)
ROSSINYOL	russinyol (A), reató (S), rossinyol (C)
CUCUT	falcó (S)
PUPUT	puput (A, J), purput (M), gall sirigall (S), capsigrall (J), faiça (C)
XORIGUER	falcó (A), asparver (S), au de rampinya (J)
VOLTOR	buitre (A, S), carronyero (S), àliga de bosc (C)
CORB	cort (M, S, J), corp (A)
MALLERENGA	cap negre (A), primavera (M, J), cadenera (S)
GAFARRÓ	gafarró (A, S)
ORIOI	auriol (J)
TUDÓ	todó (A, S), colom (S), tòrtora (J)
TÓRTORA	Tórtora (S, J, C), tórtera del collaret (A)
PARRUPAR	cantar (M), escaïnar (S), rut tu ru (J), com si ronquessin (C)
PARRUP	grunt (A), escaïna (S), uuuuuuu! (C)
GAIG	gaig (A, S), pinça (S), faiça (J)
ABELLEROL	ballerola (J)
TITELLA	reatons/regatons (S), pardal (C)
PICAPINYES	lloro (S), fumada (C)
DUC	dúvol (A, M), mussol (S, C), rampinyaire (J)
CIGONYA	cigüenya (A, M, S, J, C)
ESPARVER	asparver (S), àliga (S, J)
MERLA	merla (A, M, S, C), merla del bec groc (J), cort (C)
PINZÀ	pinça (S, C), pinzà (A)
NIU	niu (A, M, S, J, C)
CAÇAR	caçar/a caçar (A, J, C), de caça (M), a la cacera (S)
RETORNAR SENSE CAÇA	ha fet porra! (A, M, S, J, C)

VESC PER A CAÇAR OCELLS	vesc (A, M, S, J, C)
LLOSES PER A CAÇAR OCELLS	parar lloses/llosa (A, J), una trampa (S)
BALLESTES PER A CAÇAR OCELLS	ratera (S, J, C), parany (A)
FILAT PER A CAÇAR OCELLS	abeurada (A), codina (S), vesc (J), capsa de niu (C)
RECLAM	reclam (A, S), pito (J), perdigot (M)
LLAÇ PER A CAÇAR OCELLS	lligam (A), tibany (A), vesc (S), llaç (J)
GÀBIA	gàbia (A, M, S, J, C)

En aquesta taula apareixen els mots que han aparegut al llarg de l'entrevista sobre la que es basa el treball present. Es divideixen els resultats en columnes, a la primera apareixen els mots en forma estàndard, mentre que en la segona columna hi apareixen les variacions pròpies de la parla de la població o amb coincidència plena amb la varietat estàndard. Hi podem trobar doncs, mots com “gallina”, “loca”, “pondre”, “closca, clara i rovell”, “pollet”, “bec”, “plomes”, “coloms”, “mussol”, “garsa”, “guatlla”, “perdiu”, “perdigot”, “pardal”, “cadernera”, “gafarró”... en què la forma és completament igual que la de la paraula pertanyent a la varietat estàndard. En alguns casos, això és degut a l'ús comú de paraules generals, molt corrents a la vida quotidiana; pot ser, també, degut a la proximitat de la població amb el dialecte central sobre el qual s'ha format la varietat estàndard, com és el cas de “bec”, “coloms” o “tórtora”, entre altres. A més, si ens referim a paraules més concretes i específiques pertanyents a un àmbit més particular, podem observar com aquesta coincidència no és plena, i, per tant, trobem altres mots a més de la paraula estàndard com “espolons” a més d’“esperó”, “ouera” a més de “ponedor”, “pap” o “fel” a més de “pedrer”... d'altra banda també es recullen tota una sèrie

de paraules completament diferents de la paraula estàndard com “escaïnar” enlloc d’”escatainar”, “ou picat” enlloc d’”ou covat”, “pelfó o plumó” enlloc de “plomissol”... Finalment, cal destacar que es tracta d’un parlar de transició inclòs dins el dialecte nordoccidental, i que, per tant, s’ha de tenir en compte que totes les paraules mostraran una fonètica diferent a la de la varietat estàndard.

Com en la resta de taules, es dividiran els mots recollits que presentin particularitats en tres grups, seguint els criteris següents: en el primer s’inclouran aquells mots que no tinguin cap mena de coincidència amb la paraula de la varietat estàndard; en el segon grup se citaran aquells mots que són iguals que la variant en estàndard, però amb un so fonètic diferent característic del nord-occidental o de l’indret en qüestió; mentre que en el tercer grup apareixeran aquelles paraules amb influència de la llengua castellana. A més, es definiran els mots propis de la població del primer grup amb l’ajuda del *Diccionari català-valencià-balear* d’Alcover-Moll; es facilitaran altres acepcions que hi pugui haver a la resta del territori de parla catalana i se citarà la traducció al castellà per comparar la coincidència o no del mot.

- Paraules diferents de la forma estàndard: ou covat, plomissol, escatainar, colomins, ànec, polla d’índia, ratapinyada, pit-roig, capsigrany, alosa, parrup, xoriguer, pigot, mallerenga, duc, puput*, pedrer*, gall dindi*.

Ou covat: ou picat o pollat.

Ou picat, s’ha trobat, picar l’ou, és a dir, donar cop de bec a l’ou per trencar-lo el pollet quan en vol sortir.

Ou pollat no es pot definir ja que no consta al diccionari d'Alcover-Moll.

Plomissol: pelfó, plumó.

La definició de pelfó és: tela peluda a manera de pelfa; cast. *felpado.*//cordó de seda, teixit amb fil pelut com la pelfa; cast. *felpilla.* //Adorn de passamaneria; cast. *fleco.* En el cas de plumó no es pot definir, ja que aquesta variant recollida a Pratedip no consta al diccionari d'Alcover-Moll.

De tota manera, es pot veure que la definició de pelfó no coincideix amb allò que es mostrava a la fotografia de l'entrevista. Tot i així és la variant, junt amb plumó, que s'utilitza a Pratedip.

Escataïnar: escaïnar, cloquejar.

Escaïnar, també es troba, segons Alcover-Moll a Mallorca i a Menorca.

Definició: cantar les gallines; cast. *cacarear.* També es recull a Mallorca i Menorca, en sentit figuratiu, amb el significat de cridar; parlar a crits; cast. *gritar.*// Bravejar; proclamar sorollosament una cosa; cast. *cacarear.*

Cloquejar, es troba també, segons Alcover-Moll, als dialectes oriental, occidental, i a València, a Pego, a Elx, a Sort, a Mallorca i a Menorca.

Definició: Cantar fent cloc-cloc les lloques, les gallines que han post, les oques, etc.; cast. *cloquear.* També es recull al dialecte oriental amb el significat de fer soroll sec, de cosa dura i baldera; cast. *claquejar.*

Colomins: pixons, colomets, novells.

Pixons no es pot definir ja que la variant recollida en els informants de Pratedip no consta en el diccionari d'Alcover-Moll.

Colomets no es defineix ja que pel fet de ser un diminutiu no consta com a entrada del diccionari consultat.

Novells també es troba, segons Alcover-Moll a la Plana de Vic, a Blanes, a Solsona, a Balaguer i al Maestrat.

Definició: ocell jove, encara no ben desenrotllat.// Nou, produït o aparegut de poc temps; recent; cast. *novel, nuevo*. A l'Empordà, al Camp de Tarragona, i als dialectes valencià, mallorquí i menorquí es diu dels fruits acabats de madurar o de collir.//Que fa poc temps que fa una cosa, una feina, que exerceix un càrrec, etc.; inexpert, mancat d'experiència; cast. *novel, novato*. A l'antiguitat es deia d'una nova; notícia ignorada d'aquell a qui es comunica; cast. *nueva*.

Polla d'índia: titota, tita.

Titota no es pot definir ja que aquesta variant, recollida en l'entrevista, no consta en el diccionari d'Alcover-Moll.

Tita, segons Alcover-Moll també es recull a València.

Definició: Polla d'índia; és a dir, la femella del gall dindi.//Nom amb què es criden les gallines i altra aviram, sobretot en haver-li de donar menjar; cast. *pita*. S'usa generalment en plural: <<Tites, tites!>>. S'ha recollit també aquest mot, a l'Empordà, a Barcelona, a Girona, a Tarragona i a les Balears, per a designar la gallina o altre animal volàtil domèstic, en llenguatge infantil. A Menorca, s'usa per a designar la perdiu femella; a Mallorca, per a designar la carn de gallina, i per extensió carn en general, en llenguatge infantil; i a Arles, s'usa per a denominar la gossa. Finalment en el dialecte alguerès, s'usa per a designar la mamella; cast. *teta*.

Ratapinyada: ratapanada o ratespanades o ratpanat, segons Alcover-Moll també es recull a Capcir, a Conflent, a l'Empordà, a la Garrotxa, a Guillerics, al Priorat, a

Calasseit, a Gandesa, a Tortosa, a Benassal, a Morella, a Lluçena, a Castelló, a València, a Gandia, a Pego, a Calp, a Benidorm i a Alacant.

Definició segons el Gran diccionari de la llengua catalana: ratapinyada, és a dir, quiròpter o mamífer volador de diferents espècies, principalment el *Vespertilia pipistrellus*, que té les ales consistents en una membrana cutània sostinguda pels dits de la mà extraordinàriament allargats; viu dins coves i cases abandonades i surt a l'hora crepuscular a caçar els insectes de què s'alimenta; cast. *murciélagu*.

Pit-roig: barba-roig, també es troba al Camp de Tarragona, a Tortosa i a Alguer, segons Alcover-Moll.

Definició: ocellet de l'espècie *Erithacus rubecula*, de color pardet amb el pit roig, que canta poc i s'alimenta de cucs i grans; cast. *pitirrojo*.//Qui té la barba roja; cast. *barbirrojo*.

Capsigrany: Cap-ros.

El mot anterior no es pot definir ja que la variant, recollida en l'entrevista als informants de Prasdip, no consta al diccionari d'Alcover-Moll.

Alosa: pallerola.

Aquesta variant recollida a través de l'entrevista realitzada no consta en el diccionari d'Alcover-Moll amb la definició referent a una au, com es refereix, en aquest cas en l'entrevista. Tot i així, apareix al diccionari d'Alcover-Moll com un llinatge existent a Barcelona, a Argentona, a Cornellà, a Gironella, a Mura, a Olesa de Montserrat, a Fullea, a Linyola, a Prasdip, etc. I la variant *Palleroles* (escrit també *Pallarolas*) existent a Barcelona, a Argentona, a Canet de Mar, a Mataró, a Hospitalet, etc.

Parrup: grunt.

No ha pogut ser definit el mot grunt ja que aquesta variant recollida dels informants a Pratedip, no figura al diccionari d'Alcover-Moll.

Xoriguer: asparver. Segons Alcover-Moll també es recull als dialectes oriental, occidental, valencià i balear.

Definició: Au rapaç de la família dels falcònids, de diferents espècies del gènere *Falco*, i principalment el *Falco nisus* i el *Falco tinnunculus*; cast. *halcón, gavilán, cernícalo*. També es recull aquesta paraula en d'altres parts del territori de parla catalana, però amb d'altres significats, a Ribagorça, al Pallars, a la Pobla de Lillet, a la Plana de Vic i a la Conca de Tremp, es recull amb la definició següent: art de pescar compost d'un filat de forma rodona, de dos metres de diàmetre, molt ample per baix i acabat en punta per dalt, que s'empra en la pesca fluvial a llocs de poc fons; cast. *esparavel, tarralla*. Ia València com a planta de la família de les compostes, espècie *Hieracium murale*. També apareix com a llinatge existent a Barcelona, a Castellvell, a Berga, a Borredà, a Gisclareny, a Manresa, a Rocafort, a Sallent, a Sampedor, a Sta. Coloma de Queralt, etc.

Pigot: puja-soques. Aquesta variant, ha estat comprovada com a sinònim de pigot, al *Diccionari de sinònims i antònims*.

Segons Alcover-Moll, però, també es pot trobar aquest mot a Girona, a l'Empordà i a la Garrotxa.

Definició: ocell de la família dels sítids, espècie *Sitta europaea*, de color blau grisenc per damunt, groguenc per sota, castany pels costats i blanc pel coll, amb una ratlla negra que va des de cada costat de la base del bec fins al coll; cast. *trepatroncos*.

Mallerenga: primavera. Segons Alcover-Moll també la podem trobar als dialectes oriental, occidental i balear.

Definició: Ocell de la família dels pàrids, de diferents espècies del gènere *Parus*, i principalment el *P. Caeruleus*, *P. maior*, *P. Ater* i *P cristatus*; cast. *paro*, *primavera*, *herrerilla*.// Estació de l'any que en l'hemisferi nord està compresa entre l'equinocci de març i el solstici de juny; cast. primavera. Per extensió, temps de temperatura agradable i de verdor en la vegetació. En sentit figuratiu, temps de major plenitud de força (d'una persona, institució, etc.). En sentit poètic i imitat del castellà, any de joventut.//En el llenguatge vulgar, cadascuna de les dues estacions que precedeixen immediatament a l'estiu i a l'hivern; i la primavera pròpiament dita, es diu *primavera de l'estiu*, i la tardor s'anomena *primavera de l'hivern* (expressions usades en valencià, sense l'article: *primavera d'estiu*, *primavera d'hivern*), el mot *primavera* té, doncs, per al vulgus, el sentit de “estació preparatòria d'una de les principals”, que són l'estiu i l'hivern. A Mallorca hi ha segadors que anomenen a la tardor *sa primavera d'es fred*. A Pego, hi ha qui considera *primavera* sinònim de “l'estació de l'any” en general: *les quatre primaveres*. A Mallorca també es recull primavera per a designar l'ocell de la família dels túrdids, espècie *Oenanthe saxicola*; cast. *coliblanco*.// Planta primulàcia de diferents espècies del gènere *Primula*, principalment la *Pr. Officinalis* (de flors grogues), *Pr. Elatior* (de flors d'un groc pàl·lid), *Pr. Viscosa* (de flors purpurines), etc.; cast. *primavera*. També es recull, finalment, a Mallorca com a planta de la família de les compostes, espècie *Bellis annua*; cast. *margarita*.

Duc: dúvol, aquesta variant es recull a Pratedip, però en aquest cas no es troba en el context adequat ja que ha estat una confusió de l'informant, perquè, segons Recasens, com es veurà més endavant, es tracta de la variant per a designar un voltor.

No es pot definir, ja que aquesta variant, recollida entre els parlants de Pratedip, no consta en el diccionari d'Alcover-Moll.

Les paraules que es definiran i analitzaran a continuació es troben marcades amb un asterisc, ja que són paraules en què, a banda de les variants pròpies del territori, la parla del qual s'analitza, també s'han recollit les paraules pròpies del dialecte estàndard.

Gall dindi: titot, capó.

Titot, segons Alcover-Moll també es recull a Tortosa i al País Valencià.

Definició segons el Gran diccionari de la llengua catalana: gall dindi; és a dir, ocell de l'ordre dels fasianiformes originari de Mèxic i dels sud dels EUA que viu en estat domèstic a quasi tot el món. El mascle pot arribar a fer 150 cm d'envergadura, i té el plomatge generalment de color beu bronzejat amb taques a les extremitats de les ales i a la cua, i el cap i el coll nus i coberts de carúncules vermelles, així com l'excrecència erèctil que té sobre el bec (del diccionari de la llengua catalana); cast. *pavo*. També s'ha recollit a Mallorca i València amb la significació de bonatxàs, gairebé beneitot.

Capó, segons Alcover-Moll es recull als dialectes pirinenc-oriental, oriental, balear, occidental i valencià.

Definició: animal castrat, especialment el pollastre capat de petit per engreixar-lo; cast. *capón*. També s'ha recollit

a Vimbodí com posició de la mà en què s'ajunten els cinc dits recollits en forma de pinya. A Mallorca com a capelló de la capa pluvial; cast. *capillo*. I en nàutica es denomina capó a la cadeneta o cap que va ferm a la gata i serveix per subjectar l'àncora per l'argolla; cast. *capón*.

Pedrer: fel, pap, ouera, tripons.

Fel, segons Alcover-Moll es troba també en els dialectes pirinenc-oriental, oriental, occidental, eivissenc, valencià, mallorquí i menorquí.

Definició: humor viscos, de color verdós o groguenc, i de gust molt amarg, que procedeix del fetge; cast. *hiel*. Es recull, en sentit figuratiu, sentiment amarg (d'odi, de dolor, d'enveja, etc.).

Pap, segons Alcover-Moll també recollida als dialectes oriental, occidental i valencià.

Definició: bossa o dilatació de l'esòfag dels ocells; cast. *buche*. Al dialecte valencià es recull, també, amb el significat de goll, bony exterior en el coll; cast. *papera*, *lamparón*. Per extensió, es recull, ventrell de persona o d'animal; cast. *buche*. En sentit figuratiu, l'interior de l'home, el lloc on guarda els seus secrets o d'on es treu les paraules que diu; cast. *buche*.

Ouera, segons el diccionari d'Alcover-Moll, ouera no és sinònim, ni variant de pedrer, és, doncs, una confusió dels informants. Tot i així, es pot recollir als dialectes oriental, menorquí i eivissenc, a Tortosa, a Vinaròs, a València, a Mallorca i a Altea.

Definició: ovaris; cast. *huevera*, *madrecilla*. Al dialecte valencià, es recull com a escrot.// Vas de grossària i forma adequades per a contenir i servir en taula un ou sencer amb la closca; cast. *huevera*. Al Vendrell es recull com a cistella de filferro per a posar-hi ous; i a Tortosa,

com a planta d'horta i de jardí, molt semblant a l'alberginiera, que fa el fruit blanc i de forma semblant a un ou de gallina.

Tripons, segons Alcover-Moll, aquesta variant recollida de la parla dels informants entrevistats no és un sinònim de pedrer, tot i així es dóna la seva definició.

Definició: a la ribera del Flamisell, a la Conca de Tremp, a Lleida, a Gandesa, a Amposta, a Freginals i a Morella, la seva definició és testicle; i a La Selva, a la Garrotxa, a Ripoll, a Vic, al Vallès i a Barcelona, és trepó.

- Paraules amb diferències fonètiques: perdiganyes, esperó, cresta, plomes, estornell, tord, pigot, oreneta, corb, oriol, tudó, pinsà, rossinyol, àguila, puput, ocellets*.

Aquest grup de paraules, extretes de les variants recollides en la parla dels informants de Pratedip, inclou totes aquelles variants que presenten diferències fonètiques en un sol so, i que, per tant, varien la pronúncia del mot. Aquestes variants fonètiques són bastant esteses entre els parlants d'aquest indret. Per poder observar encara millor aquesta diferència fonètica, seran transcrites, fonèticament, les variants.

Perdiganyes: perdiganes [perðiyánes].

Esperó: asperó [asperó].

Cresta: creste [kréstɛ].

Plomes: es recull tant plomes [plómes] com plumes [plúmes].

Estornell: astornell [astornéʎ].

Tord: tort [tórt].

Pigot: picot [pikɔt]. (És curiós com aquesta variant està considerada per Alcover-Moll, com la variant formal de pigot, i el seu sinònim)

Oreneta: aurineta [awrinéta].

Corp: es recull tant corp [kórp] com cort [kórt]. **Oriol:** auriol [awrió]. **Tudó:** todó [tođó]. **Pinzà:** es recull tant pinçà [pinsá], com pinsà [pinzá]. **Rossinyol:** es recull tant rossinyol [rosinjó] com russinyol [rusinjó]. **Àguila:** àliga [áliya]. **Puput:** putput [putpút] La paraula que es transcriurà a continuació es troba marcada amb un asterisc,

ja que es tracta d'una de les paraules en l'entrevista, en què s'ha recollit de la parla dels informants entrevistats, tant la paraula estàndard, com d'altres mots totalment diferents que són els que gaudeixen de la variació fonètica que val la pena destacar.

Ocellets: muixons [mujjóns].

- Paraules d'influència castellana: buitrec enlloc de voltor, cigüenya enlloc de cigonya, pato enlloc d'ànec mascle, pata enlloc d'ànec femella, pavo enlloc de gall dindi, i pava enlloc de polla d'Índia.

Comparació (tal com s'ha fet abans amb els quadrípedes) entre l'estudi del dialecte Recasens i l'estudi d'aquest treball pel que fa a lèxic.

Variants dialectals	Estàndard o significat	Entrevista pròpia
	Pit-roig.	BARBA-ROIG (A, M, S, J, C). Variant no preguntada per Recasens.
DUGO DÚVOL (A, M)	Voltor.	Coincideix amb la paraula

		recollida per Recasens, tot i que no ha estat contestada en la pregunta referent al voltor.
MOIXÓ, MUIXÓ (A, M, S, J)	Ocell.	Coincideix amb la variant recollida per Recasens.
NOVELL (S, J)	Ocell jove.	Coincideix amb la variant recollida per Recasens.
PERDIGANA (A, S, J, C)	Perdiu novella.	Coincideix amb la variant recollida per Recasens.
PUTPUT, PUPUT (A, S, J), PURPUT (M)		Només coincideix amb la paraula estàndard i la segona variant recollida per Recasens.
RATXAR	Cantar el perdigot (C).	Coincideix amb el significat recollit per Recasens, no amb la variant, tot i que no s'especifica com a variant recollida a Prasdip.
TITOT (M, S, J)	Gall dindi, tito fonèticament.	Coincideix amb la variant recollida per Recasens, tot i que no s'especifiqui com a recollida a Prasdip. També es recull PAVO (A), GALL DINDI O CAPÓ (C)
AGAÚS	Duc, ocell carnisser nocturn.	No coincideix amb la variant recollida per Recasens, es recull dúvol (A, M), mussol (S, C), rampinyaire (J).
NÀNIC	Ànec.	No coincideix amb la variant recollida per Recasens, es recull pato (A, M, S, J, C), cull vert (A).
PELAT	Ocell sense plomes, sortit del niu.	Variant no preguntada.

Seguint les mateixes premisses que a la taula dels quadrípedes, en aquesta última es pot observar que paraules com “moixó”, “novell” i “perdigana” coincideixen completament, tant en una entrevista com

en l'altra. D'altres com “dúvol”, o “puput” o “purput”, o “cantar el perdigot”, són variants que no coincideixen plenament amb la recollida per Recasens, ja sigui perquè només coincideixen amb la paraula estàndard o amb la variant fonètica. Paraules com “gall dindi”, han desenvolupat altres variants, recollides en l'entrevista d'aquest treball, i no recollides per Recasens, a banda de la variant recollida per ell, que també es troba a l'entrevista present. També es troben mots com “barbaroig” que Recasens no recull com a variants possibles a Pratdip, però que, en canvi, sí que es recullen en la taula elaborada des de l'entrevista d'aquest treball. A més, podem observar que mots com “agaús” i “nànic”, que són variants recollides per Recasens, no han estat recollides en l'entrevista realitzada als informants de Pratdip, sinó que s'han registrat altres variants; pot ser que també en aquest cas l'edat dels informants hagi influït o el nombre de gent entrevistada.

4.2.3. Insectes

Estàndard	Variants dialectals
RUSC	arna (A, M, S, C), coc (A), vesper (J)
EIXAM	eixam (A, M, S, J, C)
ABELLA	abella (A, M, S, C), vespa (J), abella la mare (S)
VESPA	vespa (A, M, J), abella (S), vespa carnissera (J)
VESPER	vesper (A, M, S, J), eixam de vespes (S), panal (C)
FIBLÓ	fibló (A, M, S), abella de la mel (J), per darrere (C)
PICAR L'ABELLA	picar/picant/ piquen (A, M, S, J, C), clavar el fibló (M)
ABELLA REINA	abella la mare (S, J), aquestes que fan mel

	(A), reina mare (M), mare de totes (C)
ABELLOT	abegot (A, S, J), mascle (C)
ABELLA BONEIX	sentec na abella (A), vol picar (M, J), brum (S), te dónes manya a fer-la fora (C)
BRESCA	cóc/cóc de mel (A, M, J, C), panel de bresca (S)
FORATS DEL RUSC	piquera (A), porta (M), foradet (S), forat (J), brescar (C)
CEL·LA	forat /forat dels cocs (A, M, S, J, C)
BRESCAR	crestar/crestant (A, M, S, J, C)
CRESTAR	crestar (M, J), dixec cocs perquè tinguin minjar (A), bresques (S, J), cocs (C)
CARETA DE BRESCAR	careta /careta per crestar (M, S, J), casco (A), protector (C)
MANXA DE FUMAR	fumador (A), fumer o fumaire (M), màquina de tirar fum per emborratjar-les (S), embuts per a fer fum (J), fan fums o lloc on posen la mel quan cresten (C)
PAPALLONA	papallona (A, M, S, J, C)
MOSQUIT	mosquit (A, M, S, J), com un llangost (C)
MOSCA	mosca (A, M, J), mosquit (S), moscota (C)
TÀVEC	tavan (A), abegot (S), mosca (C)
MOSCA VIRONERA	mosca saballonera (M, J), mosca negra (A), mosca verda (M), mosca (S, C)
OUS DE LA MOSCA VIRONERA	ous (S), allà on hi ha molt fem surt la mosca, allí on la mosca caga (A), dels ous, on s'hi ha cagat una mosca saballonera (M), de la porqueria (J), s'empelta (C)
LLADELLA	La despulla d'algun animal (S), llaó (J), escarabat, escorpit (C)
PUÇA	puces/puça (A, M, J), cucs (S)
XINXA	Papallona (S, C)
POLL	poll (A, M, S, J, C)
LLÈMENA	llèmines (A, M), saballons (S), ou (J), lilmenes (C)
ARNA	papallona (A, M, S), es tinya la roba (A, J), roba apapallonada (M), lluerna (S), cuca (C)
CARAGOL	caragol (A, M, S, J, C), caragolins (A, J),

	bové (A, M, S, J, C), crestià/cristià (A, M, J, C), regina/regineta(A, M, S, J, C) caragola (S, J), de mar (C)
LLIMAC	llimat (A, M, J), lleminosa (S)
CUCA PANERA O PANEROLA	panerola (A, M), escarabat piloter (S, J)
PAPARRA	caparra (A, M, S, J, C)
PAPARRA O RÈNEC	rem (A, M, J), caparra (S)
MARIETA	marieta (A, M), palometa (S), gallineta del pugó (J), escarabat aleman (C)
LLAGOSTA	llangosto (A, M, S, C), llangosta (A, J), llagosta (M, J)
PREGADÉU	plegamans (A, M, S, J), llagosta (C)
CUCA DE LLUM	dormilega (A), eruga (S, J), lluernia (S), llumeneta (J)
ESPIADIMONIS	cavallet (A, J), teixidó (M), caballito (S, C)
ARANYA	aranya (A, M, S, J, C)
TERANYINA	teranyina (M, J), telaranya (A), tela o red (S), s'enfilen (C)
GRILL	grill (A, M, S, J, C)
GRILLS	grills (A, M, C), griller o niu de grills (S), grilletts (J)
CIGALA	cigarra (M, J), cigala (A), xixarra (S)
ERUGA	eruga (M, S, J), cuca (A), cuc (J, C)
PROCESSIONÀRIA	erugues de pi (A, S, J), cucs o erugues (C)
CUC DE TERRA	tartanya (A, M, S, J, C)
FORMIGA	col·legut (A, M, S, J), formiga (C), aladons (A), vermelles (M), melinxes del cul alt (J)
FORMIGA ALADA	alada (A, M, S, J)
SANGONERA	sangonera (A, M, S, J)
ESTISORETA	estisoreta (A, M, S, J)
CENTPEUS	santapica (A, S, J, C)
CENTPEUS GROS	centpeus (S), eruga (J), cuca (C)
PORQUET DE SANT ANTONI	tocinet (M, S), escarabat piloter o eruga (J), escarabatot (C)
ESCARABAT	escarabat (A, M, S, J, C)
ESCARABAT PILOTER	escarabat piloter (A, M, S), escarabat negre (M), escarabat (J, C)

QUERA O CORC	curcó (A, M, J), diabló (S), cuc de la fusta (J)
CADELL	cadell (A, S, C), grill (J)
CARAGOLÍ	caragolí (A, M, S), bocamoll (J), caragol (C)
CARAGOLA	caragola (A, M), vaquetes (A), caragol llimat (J), caragol de mar/marc (J, C)

En el quadre anterior, s’han mostrat com a la resta, les paraules estàndard a la primera columna i les variants dialectals que han anat sorgint en l’entrevista als informants o amb coincidència plena amb el mot estàndard. D’aquesta manera podem trobar diversos mots com, “eixam”, “abella”, “vespa”, “vesper”, “picar”, “fibló”, “papallona”, “mosquit”, “mosca”, “puça”, “poll”, “caragol”, “aranya”, “grill”, “estisoreta”, “escarabat”, “cadell”... la forma de les quals és igual que la que trobem en la varietat de la llengua anomenada estàndard. Aquest fenomen, tal com s’ha especificat a la resta de taules és degut, en alguns casos a l’ús freqüent de tota una sèrie de paraules generals en la vida quotidiana, així com també, a causa de la proximitat de l’indret amb el dialecte central, és a dir l’utilitzat com a base per a confeccionar la varietat estàndard, aquests són els casos de “papallona”, “aranya”, “grill”, “mosquit”, “mosca”... D’altra banda, però, també trobem tota una sèrie de mots que responen a la forma estàndard, però que presenten altres variants per a designar un mateix animal o objecte, en aquests casos, solen ser paraules pertanyents a altres àmbits més concrets, i per tant, més específiques. Aquí trobem mots com “piquera” a més de “forat o foradet”, “casco i protector” a més de “careta per brescar”, “palometa” a més de “marieta”, “telaranya i tela o red” a més de “teranyina”, “cuca” a més d’“eruga”, “caragola” a més de

“vaquetes”... A la taula, per acabar, també es reflecteix tot un grup de paraules que es distingeixen completament de la forma estàndard com “arna” enlloc de “rusc”, “cavallet” enlloc d’“espiadiomonis”, “abegot” enlloc d’“abellot”...

Tot i aquesta separació en grups que s’acaba de realitzar, s’ha de tenir en compte que tots els mots presentaran una fonètica diferent, ja que s’està analitzant la varietat dialectal nord-occidental, i se centra en un parlar de transició.

Tal i com s’ha realitzat a la resta de taules, se citaran tota una sèrie de grups de mots que presenten particularitats que cal destacar. Els criteris són els mateixos que els que s’han citat amb anterioritat: paraules sense cap mena de concordança amb la paraula de la varietat estàndard, paraules iguals amb un so fonètic diferent propi del nord-occidental o més específic de la zona estudiada i paraules amb influència de la llengua castellana. Les paraules pròpies del dialecte estudiat es definiran amb l’ajuda del *Diccionari català-valencià-balear* d’Alcover-Moll, així com també se citaran les diferents acepcions que es puguin trobar a la resta del territori de parla catalana, a més de la traducció al castellà per observar la coincidència o no del mot.

- Paraules sense cap mena de coincidència amb el mot estàndard: rusc, bresca, brescar, tàvec, mosca vironera, llimac, llagosta, espiadimonis, formiga, centpeus, quera o corc i caragola*.

Rusc: arna. Segons Alcover-Moll es troba per tota Catalunya.

Definició: rusc d’abelles; cast. *colmena*. També es troba a Tortosa, Vinaròs i Xiva però amb un significat diferent:

estoig fet de canyes entreteixides o de fusta, que serveix per protegir la soca dels arbres tendres.

En una altra entrada del diccionari, trobem que fa referència a un insecte, que en forma d'oruga, rosega i fa malbé la roba, el paper, la llana i altres coses de poca consistència; cast. *polilla*. A Mallorca, insecte que pon dins les caeres d'abelles i que omple la caera de filassa i es menja les bresques, i obliga les abelles a fugir si la caera no duu prou força per matar l'arna; al mateix indret es recull, foradets que aquells insectes fan a la roba; cast. *apolilladura*; i, peladina o partícules de la pell del cap que apareixen entre els cabells; cast. *caspa*. També es recull com allò que destrueix insensiblement alguna cosa; cast. *polilla*. A Catalunya i a Menorca també s'utilitza per designar a una persona molt astuta, que fa els seu fet sense donar-ho gaire a conèixer.

Bresca: cóc. Segons Alcover-Moll es troba també a Massalcoreig, a Falset, a Calasseit, a Gandesa, i a Tortosa.

Definició: bresca; cast. *panal*.// Panellet de forma llarguera; cast. *panecillo*, *bollo*. La forma, dimensions i ingredients del dit panellet varien molt segons les contrades. A la Cerdanya, els cócs són de farina, llet i ous. Al Pla d'Urgell són com unes coques de pasta molt prima i ensucrada, que en temps primer els nuvis tiraven als nois quan sortien de casar-se, i la canalla cridava: <<la boda que no tira cócs, doneu-la als llops>>. Al Camp de Tarragona, són uns panets fets de farina de morenc amb ous, pinyons i matafaluga. Al Priorat els cócs són de farina amb ous, oli i sucre, i amb un ingredient variable que pot ésser arengades, o ceba i pebrines roges, o talls de llonganissa i rovellons, o bé miques de magre de porc, o cireres negretes a Falset; de la mateixa manera,

aproximadament, es fan els cócs a Morella. A les comarques de Tortosa i Vinaròs, el cóc és gran, aplanat, de vores retorçades, fet de farina, oli, sucre, ous i vi blanc, i amb diversos additaments com pebrot, espinacs, peix, mel, llet, etc. El cóc de Mallorca és una peça llarguera de pasta bamba, de forma aproximadament semicilíndrica, que es talla a llesques i es bescou per a formar les dolces de bescuit. A Menorca, el cóc és una espècie de llonguet, però més bast, més blan i tirós. A Mallorca i Menorca es troben altres acepcions com fulla molt prima de farina, cuïta dins un motllo a la flamada i que serveix per a fer hòsties; cast. *pan*. I com a adjectiu s'utilitza a Mallorca per a designar una cosa incompletament rodona; cast. *achatao*; referent als metalls, que es pot allargar, aprimar o canviar de forma sense rompre's ni desunir-se; i, fluixot, manca de vigor; cast. *flojo*, *flaco*.

Brescar: crestar. Es recull també, segons Alcover-Moll, a Àger, a Lleida, al Camp de Tarragona, al Priorat, a Calasseit, a la Ribera d'Ebre i a St. Bartomeu del Grau.

Definició: tallar i treure del rusc les bresques, deixant-hi les necessàries perquè les abelles puguin alimentar-se i fabricar-ne més; cast. *castrar*, *escarzar*.//Peivar un animal dels òrgans de la generació o de la concepció; cast. *castrar*. A Montblanc es recull per a designar l'acció de robar part del fruit d'un arbre, hort, vinya, etc.

Tàvec: tavan. Es recull tavà a Andorra, al Pallars, a l'Urgell, al Priorat i a València, tavan, a Gandesa i a Tortosa.

Definició: tàvec, és a dir, gènere d'insectes de l'ordre dels dípters, de la família dels tabànids (*tabanus sp*), d'aparell bucal picador i que ocasiona picades molestes a diversos animals; cast. *tábano*.

Mosca vironera: mosca saballonera. Es troba també a la Cerdanya, a la Plana de Vic, a Gandesa i a Tortosa.

Definició: Mosca que pon ous productors de saballons; el seu nom zoològic és *musca vomitoria*; cast. *moscón*.

Llimac: llimat.

No es pot definir ja que la variant dialectal recollida en les entrevistes fetes als informants no consta en el diccionari d'Alcover-Moll.

Espiadimonis: cavallet, teixidor.

Cavallet es troba també a Aitona, a Pego, a l'Alguer i a Elx.

Definició: Insecte de la família dels libel·lúlids: *calopteryx virgo* L.; cast. *caballito del diablo*. També se'n diu cavallet del diable a Viladrau i cavallet del dimoni a Manacor. S'han trobat les següents definicions en altres territoris: a València, auvell de la família de les coraciàdides: *coracias garrula* L.; cast. *azulejo*. A Bagà i a Gandesa, formiga que té les cames molt llargues i és molt corredora. A Blanes, pregadéu, insecte de la família dels màntids: *Mantis religiosa*. A Menorca, moneda d'un cèntim d'escut. A Organyà, rebrot entorcillat de la redolta d'un cep. A l'Empordà, tavella tendra de fava, quan tot just comença a sortir després de la florida. Finalment, a València, espècie de tirant de cordellina que uneix la cara de l'espardenya amb la talonera i serveix per a subjectar-la al peu; cast. *caballete*. També se'n diu cavallet de *Sant Francesc*.

Teixidor es recull als dialectes occidental, valencià i balear.

Definició: Insecte de l'espècie *Hygrotrechus conformis*, que té les dues cames de davant curtes i les altres quatre

molt llargues i es mou amb gran agilitat damunt l'aigua de les sèquies, basses, etc.; cast. *tejedera, escribano de agua*. Altres insectes semblants, nedadors àgils d'aigua dolça, són anomenats també *teixidors*.//Que teixeix; que té per ofici teixir; cast. *tejedor*.//Mitjaire; cast. *remiz*. A Badalona es recull la canya o l'espiga que fa l'atzavara abans de morir. Finalment, Teixidor, també escrit Texidor i Teixidó és un llinatge existent a Caldes de Malavella, a Celrà, a Fontcuberta, a Masarac, a Medinyà, a Vidrà, a Argenton, a Badalona, a Barcelona, a Berga, a Calella, a Igualada, a Terrassa, a Vilanova i la Geltrú, a Rubí, a Calafell, a Tarragona, a Anglesola, a Arbeca, a Almassora, a València, a Benimarfull, etc.

Formiga: col·legut.

No es pot definir ja que la variant dialectal recollida a l'entrevista no consta al diccionari d'Alcover-Moll. És una variant que només es localitza a Pratedip.

Centpeus: santapica.

No es pot definir ja que la variant que es recull en les entrevistes realitzades no apareix al diccionari d'Alcover-Moll.

Quera o corc: corcó en occidental, pronunciat [kurkó] a Pratedip com en els dialectes oriental, pirinenc-oriental, menorquí i eivissenc. Es recull també al Camp de Tarragona, al Pla d'Urgell, a Castelló, a València, a Sueca, a Gandia i a Pego.

Definició: Corc, insecte de varies espècies que rosega i destrueix cereals, fruites, fusta, etc.; cast. *gusano, gorgojo, carcoma*. En d'altres indrets, la paraula analitzada gaudeix de diferents significats: a Xàtiva és la polseta produïda a la fusta per l'acció destructora del corc; cast. *carcoma*. A Solsona i a Barcelona, es diu de la

persona molt treballadora, que no cessa de treballar; cast. *hormigueta*. A Barcelona també s'utilitza per designar una persona amoïnosa per la seva insistència a demanar o a parlar; cast. *pelmazo*, *pedigüeño*. Finalment, també trobem que es diu del pensament o sentiment dolorós, que dóna angúnia i consum lentament; cast. *roedor*.

A continuació serà comentada la paraula caragola que a la llista anterior ha estat marcada amb un asterisc ja que es tracta d'una paraula que no compleix al peu de la lletra els criteris que s'han seguit. En aquest cas, no és una paraula estàndard amb una variant dialectal completament diferent sinó que també s'ha recollit en l'entrevista la paraula estàndard. Dins de les variants recollides, però, val la pena destacar una variant completament diferent de l'estàndard, a banda de les variants caragol de mar o de marc, i caragol llimat, que ha estat una confusió dels informants en aquesta pregunta.

Caragola: vaquetes.

No es pot definir ja que la variant dialectal recollida no apareix en el diccionari d'Alcover-Moll.

Paraules amb diferències fonètiques: llémena*, caragol cristià, abellot, paparra, llagosta.

Llémena: llémina [lémina], però també s'ha recollit llímena [límena]. Aquesta paraula ha estat marcada amb un asterisc perquè es recullen altres variants dins la mateixa pregunta, com saballons i ou, tot i que la que cal destacar per raons de fonètica és la ja esmentada.

Caragol cristià: s'ha recollit tant cristià [kristiá] com la forma vulgar, crestià [krestiá].

Abellot: abegot [aβeyó t].

Paparra: caparra [kapára].

Llagosta: es recull tant llangosto [λaŋgósto], com llangosta [λaŋgósta].

Paraules d'influència castellana: caballito enloc de cavallet, tocinet en lloc de porquet de St. Antoni, telaranya enloc de teranyina, tot i que en aquesta última parella també es recull la paraula estàndard teranyina.

Comparació (tal com s'ha fet abans amb els altres camps semàntics) entre l'estudi del dialectòleg Recasens i l'estudi d'aquest treball pel que fa a lèxic.

Variants dialectals	Estàndard o significat	Entrevista pròpia
ABEGOT (A, S, J) ABELLOT	Borinot.	Coincideix amb la variant recollida per Recasens, però no amb la segona, que no s'ha recollit; a més es recull MASCLE (C).
ALADA (A, M, S, J)	Formiga alada.	Coincideix amb la variant recollida per Recasens.
CAPARRA (A, M, S, J, C), PAPARRA	Paparra.	Coincideix amb la variant primera recollida per Recasens, però la segona no s'ha recollit.
	Crestar.	Coincideix l'estàndard amb la recollida en el treball, tot i que Recasens no la recull a Pradip.
	Cullereta.	Coincideix la paraula estàndard amb la recollida en l'enquesta, tot i que Recasens no la recull a Pradip.
LLANGOST LLANGOSTO (A, M, S, C)	Llagost.	Coincideix amb la variant fonètica recollida per Recasens.
LLANGOSTA (A, J)	Llagosta (M, J).	Coincideix amb la variant recollida per Recasens.
MELINXA	Formiga rossa, petita.	Coincideix amb la variant recollida per Recasens.

PANEROLA (A, M)	Cucaracha.	Coincideix amb la variant recollida per Recasens.
REGINA (A, M, S, J, C)	Carragina.	Coincideix amb la variant recollida per Recasens.
COL-LEGUT (A, M, S, J)	Formiga d'abdomen punxegut de forta picada.	Coincideix amb la variant recollida per Recasens.
TABANT,	Tàvec.	Coincideix amb la tercera
TÀBAN (A)		variant recollida per Recasens, però no amb la primera.
TOCINET (M, S)	Pastereta.	Coincideix amb la variant recollida per Recasens.
COÏC O COÏT	Insecte dípter de la família dels culícids.	Variant no preguntada.
BENARDO	Bernat pudent.	Variant no preguntada.

Com podem observar en la taula anterior, tots els resultats recollits pel dialectòleg Recasens coincideixen amb les recollides en l'entrevista realitzada en aquest treball, com és el cas de “tocinet”, “regina”, “alada”... Altres variants coincideixen amb les recollides en la taula referent als insectes, tot i que no plenament, ja que Recasens recull més d'una variant mentre que en el treball present només se'n recull una de les que el dialectòleg cita, com en el cas de “caparra” i “abegot”. Aquest fenomen es creu que pot ser degut a les variacions que poden afectar l'entrevista, com l'edat i el nombre d'informants de l'indret, ja que no s'entrevista a tots els habitants de la població. Per aquest últim motiu, en l'entrevista que es trobarà a l'Annex, no consten paraules com “coïc o coït” o “benardo”, ja que es tracta d'una entrevista basada en el camp semàntic dels animals, però sense aprofundir en tots ells. Finalment, també cal destacar que en els casos de “cullereta” i “crestar”, dos

dels resultats recollits en l'entrevista del treball, no consten en l'estudi de Recasens.

4.2.4. Rèptils

Estàndard	Variants dialectals
SARGANTANA	sargantana (A, M, S, J, C)
LLANGARDAIX	llargandaix (A, M, S, J, C)
SERP	serp (A, M, S, J, C)
ESCURÇÓ	ascurçó (A, S, J), serp (M, J, C)
DRAGÓ	dragó (A, M, S, J, C)
GRANOTA	rana (M, S), granot (A, J), ranota (C)
CULLERETA	cullereta (A, M, S, J, C)
GRIPAU	sapo (A, S, J, C), granot (M)

En la taula anterior s'han recollit les paraules referents al camp semàntic dels rèptils, a la primera columna s'ha citat la paraula estàndard, mentre a la segona columna s'han recollit les variants dialectals pròpies de la parla de l'indret. Així doncs, es poden trobar diverses variants que coincideixen plenament amb la forma estàndard, com és el cas de “sargantana”, “serp”, “dragó”, i “cullereta”, fet que es pot donar a causa de l'ús freqüent de paraules generals en la vida diària, com també pot ser degut a la proximitat que es manté amb el dialecte central, el qual fou la base sobre la que es va elaborar la variant estàndard, com en el cas de “sargantana”, “serp”... En aquesta taula, d'altra banda, trobem mots, variants recollides en l'entrevista que són completament diferents, totes, a la paraula pertanyent a la varietat estàndard, com “granota”, o “gripau”. En aquests casos, les variants dialectals recollides són, en els dos casos, o paraules sorgides de la influència amb el castellà, o totalment

diferents, com analitzarem més endavant. Finalment, cal destacar que es tracta de paraules pertanyents al dialecte nord-occidental, concretament a un parlar de transició, motiu pel qual presentaran totes diferències fonètiques respecte de la varietat estàndard, tot i que algunes seran destacades a continuació.

Com en la resta de taules, dividirem les variants recollides en tres grups, el primer inclourà les paraules sense cap mena de coincidència amb el mot de la varietat estàndard; en segon lloc se citaran aquelles paraules iguals que en la varietat estàndard, i que presenten un so fonètic diferent propi del nordoccidental o propi de la zona estudiada; i en tercer lloc, les paraules que han estat influenciades per la llengua castellana. Les paraules del primer grup es definiran amb l'ajuda del *Diccionari català-valencià-balear* d'Alcover-Moll, se citaran, a més les acepcions que puguin tenir les variants a la resta del territori de parla catalana, i es facilitarà la traducció al castellà per observar la coincidència o no amb el mot.

- Paraules diferents de la varietat estàndard: granota.

Granota: granot. Segons Alcover-Moll també es recull al dialecte mallorquí.

Definició: granota, és a dir, animal amfibi del gènere *Rana*, principalment la *Rana esculenta*, que té l'esquena verda amb ratlles longitudinals, el ventre blanc, les cames molt llargues que li permeten fer grans salts, i la boca molt gran; viu a la vorera de les basses i altres llocs d'aigua dolça, dins la qual neda molt veloçment i se submergeix en veure's en perill; cast. *rana*.

- Paraules amb diferències fonètiques: llargandaix, escurçó.

Llargandaix: llargandaix [ʎaryãɲdájʃ].

Escurçó: ascurçó [askursó].

- Paraules d'influència castellana: rana enloc de granota i sapo enloc de gripau.

Comparació (tal com s'ha fet abans amb els altres camps semàntics) entre l'estudi del dialectòleg Recasens i l'estudi d'aquest treball pel que fa a lèxic.

Variants dialectals	Estàndard o significat	Entrevista pròpia
SAPO (A, S, J, C)	Calàpet.	Coincideix amb la variant recollida per Recasens.
SALIÀNDRIA	Salamandra.	Variant no preguntada.
	Granota.	GRANOT (A, M, J) Variant no recollida per Recasens.

En aquesta taula es poden observar mots com “sapo”, variant que es troba tant en el lèxic de Recasens com en l'entrevista d'aquest treball; mots com “saliàndria” que no va ser preguntat en les entrevistes, ja que possiblement no fossin realitzades des de les mateixes fonts; i, finalment, mots com “granot”, que no ha estat recollit per Recasens com a variant possible a Pratedip, tot i que sí que ha estat inclosa en la seva entrevista; i, en canvi, en la taula anterior que s'està comentant, sí que hi consta, fet possiblement causat, també com s'ha dit abans, per l'amplitud de l'entrevista o per factors com l'edat i les característiques dels informants.

5. CONCLUSIONS

Els parlars de transició són els grans desconeguts entre els parlars catalans i gaudeixen d'una gran riquesa lingüística tant a nivell fonètic, com morfològic, com lèxic, un petit recull del qual es troba aquí present.

Les investigacions, en forma d'entrevista, o de recerca d'informació en llibres de dialectologia, han permès respondre les preguntes que se'ns havien plantejat, com per exemple com és que la parla de Pratedip és diferent de la de Tarragona, sobre la que es fonamenta l'estàndard; si es troba dins el Camp de Tarragona i no gaire lluny d'aquesta capital? Bé doncs, s'ha pogut deixar present que aquest fet és degut a que Pratedip es troba situat en la franja dels parlars de transició i, per tant, recull característiques de l'occidental tot i trobar-se en territori oriental.

Cal destacar, també, la riquesa lèxica de què gaudeix, ja que s'han recollit mots que només es troben en aquest municipi, com és el cas de "col·legut" en comptes de formiga, "cegalla" enlloc de cabrida, "matarife" en comptes de matador, "ou pollat" en comptes d'ou covat, "titota" en comptes de polla d'índia, "pallerola" en comptes d'alosa, "pixons" enlloc de colomins, "grunt" en comptes de parrup, "dúvol" en comptes de voltor o duc, "llimat" en comptes de llimac, "santapica" enlloc de

centpeus, “tartanya” enloc de cuc de terra, o “vaqueta” enloc de caragola.

Així doncs, podem observar que, com a conseqüència del seu aïllament per estar envoltat de muntanyes i serralades, i per ser un indret de transició i fronterer, Pratdip i els seus habitants han anat elaborant, al llarg de la història, un parlar propi amb característiques del dialecte occidental, però amb un lèxic únic i propi, que, des del meu punt de vista, poc a poc, s’anirà perdent. Aquesta pèrdua, segons crec, es produeix a causa de la importància i la influència de la variant estàndard, la utilitzada a l’educació, fet que afecta a les noves generacions, als mitjans de comunicació com la ràdio o la televisió, cada vegada més presents en la vida diària.

Les aportacions d’aquest treball són moltes, sobretot, i entre elles, el fet de conèixer i resoldre el dubte que s’havia plantejat, així com també, conèixer una mica més sobre un dels indrets on he passat gran part de la meua vida. Finalment, m’ha fet adonar de la precària situació en què es troben els dialectes i els parlars diversos dels territoris de parla catalana, ja que poc a poc es van perdent per deixar pas a la variant estàndard, la més estesa; i espero que serveixi per a què més gent pariesment en aquesta difícil situació en què es troba la riquesa de dialectes del català.

6. BIBLIOGRAFIA

- ALEGRE, M.; BARTRA, A. i LORENTE, M. *La llengua i els parlants*. Barcelona: 1998. Ed. Santillana.
- ALEGRE, M. *Dialectologia catalana*. Barcelona: 1991 Ed. Teide.
- ARMENGOL, R.; COMET, M. C.; FREIXES, A.; HURTADO, H. i PAU, G. *Llengua catalana i literatura 2*. Barcelona: 2005. Ed. Castellnou.
- GRUP CULTURAL. *Pratdip. "Imatges pel record"*. Pratdip: 1996.
- LA VANGUARDIA. *Catalunya poble a poble. Tots els pobles, viles i ciutats de Catalunya. Paüls-Renau*. Barcelona: 2006. Ed. Edicions 62.
- MESTRES, JOSEP M.; COSTA, JOAN; OLIVA, MIREIA; FITÉ, RICARD. *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*. Barcelona: 1995. Eumo editorial, Universitat de Barcelona, Universitat Pompeu Fabra, Associació de Mestres Rosa Sensat.
- PEY, S. *Diccionari de sinònims i antònims. Amb vocabulari de barbarismes*. Ripollet: 2005. Ed. Teide.
- PONSANTÍ, A. M. i SILVESTRE, E. *Llengua catalana 2*. Barcelona: 2003. Ed. Barcanova.

- PORREDON, Romi. *De llevant fins a ponent. Els parlars catalans*. Barcelona: 1992. Ed. La Magrana.
- RECASENS I VIVES, DANIEL. *Estudi lingüístic sobre la parla del Camp de Tarragona*. Montserrat: 1985. Curial edicions catalanes i Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Col. Textos i Estudis de Cultura Catalana, 11.
- RECASENS I VIVES, DANIEL. *La parla del Camp de Tarragona (Assaig de síntesi)*. Tarragona: 1982. Ed. Òmnium Cultural Tarragonès. Col. El Balcó, 1.
- VENY, J. *Els parlars catalans*. Palma de Mallorca: 1982, Ed. Moll.

S'han consultat, també les següents pàgines web:

- <http://dcvb.iecat.net>. Diccionari Català-Valencià-Balear en línia d'Alcover-Moll.
- www.enciclopedia.cat. *Gran Diccionari de la Llengua Catalana (DDAA)*. Ed. Enciclopèdia Catalana.
- www.pratdip.altanet.org
- www.pratdip.net